

דוח הסיכונים המפורט
ליום 30 בספטמבר

2020

דרישות הגילוי המפורטות בנדבך 3 של באזל ומידע נוסף על סיכונים - תוכן עניינים

תוכן עניינים	
עמוד	
4	חלק 1 - כללי
10	יחסים פיקוחיים עיקריים, סקירת ניהול סיכונים ונכסי סיכון
10	חלק 2 - יחסים פיקוחיים עיקריים וסקירת ניהול הסיכונים ונכסי הסיכון
11	הסיכונים המתפתחים
15	הון ומינוף
15	חלק 3 - הרכב ההון
20	חלק 4 - יחס המינוף
22	סיכון אשראי
22	חלק 5 - סיכון אשראי
34	חלק 5א - סיכון אשראי של צד נגדי
36	סיכון שוק
36	חלק 6 - סיכון שוק
37	סיכון נזילות
37	חלק 7 - סיכון נזילות

רשימת הטבלאות

עמוד	
10	יחסים פיקוחיים עיקריים (KM1)
13	טבלת גורמי סיכון
14	סקירת נכסי סיכון משוקלים (ov1)
16	הרכב ההון הפיקוחי תוך ציון הפניות למאזן הפיקוחי (cc1)
20	יחס המינוף (LR1)(LR2)
22	מידע נוסף על חובות ששונות תנאיהם במסגרת ההתמודדות עם אירועי נגיף הקורונה, אשר לא סווגו כארגון מחדש של חוב בעייתי
24	איכות האשראי של חשיפות אשראי (CR1)
25	שיטות להפחתת סיכון אשראי - סקירה (CR3)
26	הגישה הסטנדרטית - חשיפות לפי סוגי נכסים ומשקלות סיכון (CR5)
29	סיכון האשראי הכולל לפי ענפי משק
31	נתונים על סיכון האשראי לאנשים פרטיים (ללא הלוואות לדיור) בישראל
31	נתונים על הלוואות לדיור
35	ניתוח חשיפה של סיכון אשראי לצד נגדי (CCR) לפי גישה פיקוחית (CCR1)
35	הקצאת הון בגין התאמת שערור לסיכון אשראי (CVA) (CCR2)
36	סיכון שוק בגישה הסטנדרטית (MR1)
37	יחס כיסוי הנזילות (LIQ1)

חלק 1 - כללי

בהתאם להוראות בנק ישראל, כפי שעודכנו ביום 31 בדצמבר 2017, נדרשים תאגידים בנקאיים לפרסם דוח מפורט על הסיכונים ואופן ניהולם באתר האינטרנט שלהם, שיכלול מידע משמעותי כמותי ואיכותי לפי דרישות הגילוי של באזל ודרישות גילוי על סיכונים המבוססות על מקורות אחרים, לרבות דרישות גילוי שפורסמו על ידי הפורום לציבות פיננסית (FSF) ודרישות גילוי שפורסמו על ידי הועדה לציבות פיננסית (Financial Stability Board-FSB). לצורך השלמת הגילוי יש לעיין בדוח זה ביחד עם הדוח הכספי, ובכלל זה עם פרק "סקירת הסיכונים" בדוח הדירקטוריון וההנהלה, שמתפרסם לציבור. הדוח הרבעוני הינו מצומצם משמעותית בהתאם להנחיות בהוראה לגבי דרישות הגילוי הכמותיות והאיכותיות.

מדיניות גילוי

קבוצת הבינלאומי התווה מדיניות גילוי למידע שנדרש לפי הוראה 651 של בנק ישראל, שאושרה על ידי ועדת הביקורת והדירקטוריון. עקרונות המדיניות קובעים תהליך לבחינת נאותות הגילויים, שנגזרים ממנה, בין היתר, קריטריונים איכותיים ופרמטרים כמותיים המסייעים לבחון, כי הוצפו וטופלו באופן נאות כל הגילויים המהותיים הנדרשים, באופן שיביא לידיעת משתמשי הדוחות את כל המידע המהותי על פרופיל הסיכון של הבנק והקבוצה ודרכי ניהול הסיכונים. בנוסף, מעוגנות במדיניות הבקורות הפנימיות והנהלים למתן גילוי למידע זה.

מידע צופה פני עתיד

חלק מהמידע המפורט בדוח זה, שאינו מתייחס לעובדות היסטוריות, מהווה מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968. התוצאות בפועל עשויות להיות שונות מהותית מאלו שנכללו במסגרת המידע צופה פני עתיד, כתוצאה ממספר רב של גורמים, לרבות, בין היתר, כתוצאה משינויים בחקיקה ובהוראות גורמי פיקוח, התפתחויות מאקרו כלכליות בארץ ובעולם והשפעתן על מצב הנזילות והציבות בשוקי ההון ובחברות עסקיות, בארץ ובעולם, אירועים כלכליים חריגים כגון שינויים קיצוניים ברבית, שערי חליפין ואינפלציה, שערי מניות, מחירי אגרות חוב, התנהגות המתחרים ושינוי בתנאי התחרות. לענין זה ראו גם הסתייגות בפיסקת השפעת התפשטות נגיף הקורונה. מידע צופה פני עתיד מאופיין במילים או בביטויים כגון: "עד", "תחזית", "הערכה", "אומדן", "תרחיש", "חזוי", "צפוי", "להערכת הבנק", "בכוונת הבנק" וביטויים דומים להם, בנוסף לשמות עצם כגון: "יכול", "יתכן", "יהיה". ביטויים צופי פני עתיד אלו, כרוכים בסיכונים ובחוסר ודאות, משום שהם מבוססים על הערכות ההנהלה לגבי אירועים עתידיים, אשר עשויים שלא להתממש או להתממש בצורה שונה מהצפוי כתוצאה, בין היתר, מהגורמים המפורטים לעיל או כתוצאה מהתממשות אחד או יותר מגורמי הסיכון המפורטים בפרק טבלת גורמי הסיכון בדוח הסיכונים לשנת 2019 או פרק סקירת הסיכונים בדוחות הכספיים לשנת 2019. המידע המוצג בדוח זה נסמך, בין היתר, על פרסומי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, משרד האוצר ונתוני בנק ישראל, וכן על מידע פומבי שנמסר על ידי גורמים שונים הפעילים והקשורים לשוקי ההון והכספיים.

כללי

פעילותה של הקבוצה מלווה בחשיפה לסיכונים, כשהעיקריים בהם הינם: סיכונים האשראי, לרבות ריכוזיות (ענפי משק ולווים), סיכונים שוק, כאשר העיקרי בהם הינו סיכון הריבית, סיכונים נזילות, סיכונים תפעוליים, לרבות סייבר ואבטחת מידע וסיכון טכנולוגיות המידע, סיכון ציות ואיסור הלבנת הון, סיכון אסטרטגיה, סיכון משפטי וסיכון מוניטין. פרוט לגבי תיאור פרופיל הסיכון של התאגיד הבנקאי ודרכי ניהולו ר' בדוח הסיכונים המפורט לשנת 2019.

השפעת התפשטות נגיף הקורונה

התפרצות נגיף הקורונה והתפשטותו בעולם, הובילה למשבר בריאותי וכלכלי עולמי, אשר המשיך להעמיק ברבעון השלישי של שנת 2020. על רקע גל שני של התפרצות הנגיף, הוכרז סגר שני בישראל, חודשו הגבלות משמעותיות על התנועה ועל הפעילות ונכון להיום קשה לחזות את המועד בו יחזור המשק לפעילות מלאה. על פי תחזיות של גופים בינלאומיים, המביאות בחשבון תרחיש אופטימי ותרחיש פסימי, הצפי הינו למיתון בכלכלה העולמית בשנת 2020 והתאוששות בשנת 2021. עם זאת, קיים חשש, כי השפעת הנגיף תהיה ארוכה יותר. הכלכלה העולמית כבר התחילה להראות סימני התאוששות, אך העולם חווה גל גדול של פיטורי עובדים, שממשיך להוסיף לנתוני האבטלה הגבוהים שכבר קיימים.

הבנקים המרכזיים בעולם תמכו בכלכלה באמצעות הפעלת תכניות פיסקליות בסכומים משמעותיים, אך חוסר הוודאות ממשיך להיות גבוה.

כאמור לעיל, בעקבות קצב ההדבקה ורמת התחלואה בישראל, הוכרז לקראת סוף הרבעון השלישי של שנת 2020 סגר שני, שהופעל עד לאמצע אוקטובר. לאחריו החל מהלך פתיחה הדרגתי של המשק. הסגר גרם להחמרה במצב המשק, ולפי תחזית של חטיבת המחקר של בנק ישראל, שפורסמה לקראת סוף אוקטובר גובשו שני תרחישים מרכזיים - תרחיש המאופיין בשליטה על התפתחות התחלואה (התכווצות של כ-5% בתוצר

בשנת 2020 וצמיחה של כ-6.5% בשנת 2021) לצד תרחיש המאופיין בשליטה נמוכה על התפתחות התחלואה (התכווצות של כ-6.5% בתוצר בשנת 2020 וצמיחה של כ-1% בשנת 2021). לדעת בנק ישראל יש להביא בחשבון שהממשלה לא תוכל להגדיל ללא גבול את הגירעון והחוב מבלי שתהיה לכך השפעה על המחיר שבו הממשלה מגייסת חוב. על מנת לוודא שזרימת האשראי לכל המגזרים נמשכת בנק ישראל התערב בשוק האג"ח הממשלתי, ביצע רכישות של אג"ח קונצרני ופעל להספקת הלוואות למערכת הבנקאית, לצורך הרחבת היצע האשראי הבנקאי, ובכלל זה גם הלוואות ברבית שלילית של מיוס 0.1%. הממשלה ממשיכה לנקוט בצעדים כלכליים לסייע לשוק העבודה כמפורט בהמשך.

הבנק ממשיך להקפיד על יישום הנחיות משרד הבריאות ובנק ישראל. במסגרת השמירה על ההמשכיות העסקית, נקט הבנק בשורה של צעדים, בין היתר, באמצעות פיצול יחידות, שימוש בעבודה מרחוק ויצירת "קפסולות" או עבודה בצוותים, תוך הקפדה על ניהול הסיכונים וקיום בקורות. ברבעון השני של השנה, בוצע תהליך הפקת לקחים לגבי השפעת גל התחלואה הראשון של הנגיף, בהובלת חטיבת ניהול הסיכונים ובהשתתפות כל החטיבות והמערכים בבנק. תהליך הפקת הלקחים כלל התייחסות להמשכיות העסקית בצל הנגיף וכן הועלו נושאים לשיפור היערכות הבנק, אשר יושמו במהלך הרבעון השלישי של השנה, לקראת גלי תחלואה נוספים, ככל שיהיו.

הנהלת הבנק והדירקטוריון מקיימים מעקב שוטף בכל הנושאים והסיכונים הנובעים מהמשבר, השלכותיו והשפעותיו הפיננסיות על הבנק ובכלל זה ההשפעות על סיכונים אשראי, נזילות, תיק הנוסטרו, חדרי עסקאות וכו'.

הבנק ממשיך לשמור על יתרות נזילות בסכומים גבוהים במט"ח, יותר מאשר במצב עסקים רגיל. כמו כן, נשמר יחס כיסוי נזילות גבוה מעבר למגבלות הרגולטוריות והפנימיות בכל המגזרים. יחס כיסוי הנזילות לשלושת החודשים שנסתיימו ביום 30 בספטמבר 2020 עמד על 145%. פקדונות הציבור ליום 30 בספטמבר 2020 הסתכמו ב-135,914 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-120,052 מיליון ש"ח בסוף שנת 2019, גידול בשיעור של 13.2%. ברבעון השלישי של השנה, נמשך השימוש הגבוה של הלקוחות הפועלים בפעילות הישירה בערוצי הדיגיטל. בעקבות המשבר, הבנק איפשר שירותים נוספים בערוצים הישירים לצד ההקלות שניתנו על ידי בנק ישראל, תוך ביצוע התאמה של הניטור והבקורות וממשיך לפעול להרחבת השירותים הניתנים בערוצים אלו.

על רקע התפשטות נגיף הקורונה ועל מנת להבטיח את יכולתם של הבנקים להמשיך להציע אשראי, הפחית הפיקוח על הבנקים ביום 31 במרס 2020 את דרישות ההון מהבנקים, במסגרת הוראת שעה לתקופה של שישה חודשים עם אפשרות להארכה (ביום 16 בספטמבר הוארכה תקופת הוראת השעה עד ליום 31 במרס 2021). בהתאם, יחס הון עצמי רובד 1 המזערי ויחס ההון הכולל המזערי הנדרשים מהבנק על ידי הפיקוח על הבנקים על בסיס מאוחד, ליום 30 בספטמבר 2020 ולמשך תקופת הוראת השעה, הינם 8.30%-11.80%, בהתאמה (במקום 9.30%-12.80% לפני הוראת השעה).

בהודעה שפרסמה המפקחת על הבנקים בחודש מרס 2020, בקשר עם הוראת השעה, התבקשו הדירקטוריונים של הבנקים, בין היתר, לבחון מחדש את מדיניות הדיבידנדים מתוך כוונה שהמקורות הונויים שישתחררו כתוצאה מהקטנת דרישות ההון ישמשו להגדלת אשראי ולא לצורך חלוקה. על רקע הודעת המפקחת וכדי לאפשר יישום תכלית ההוראה קיים דירקטוריון הבנק ביום 16 באפריל 2020, דיון על מדיניות הדיבידנד והחליט, כי הבנק ימנע מלחלק דיבידנד לבעלי מניותיו במהלך תקופת הוראת השעה (שהוארכה עד ליום 31 במרס 2021). מובהר, כי לא חל שינוי במדיניות חלוקת הדיבידנד של הבנק והיא נותרה בעינה. דירקטוריון הבנק ימשיך לדון בהמשך יישומה של מדיניות חלוקת הדיבידנד של הבנק לאור התפתחויות המשבר והשפעתו על המשק ועל הבנק.

יחס ההון רובד 1 ליום 30 בספטמבר 2020 עמד על 10.93% בהשוואה ל-10.81% ביום 31 בדצמבר 2019 ויחס המינוף עמד על 5.39% בהשוואה ל-5.81% ביום 31 בדצמבר 2019.

במהלך חודש מאי 2020, גיבש בנק ישראל מתווה אחיד לדחיית תשלומי הלוואות ("המתווה"), אשר אומץ על ידי המערכת הבנקאית, וחל על שלושה מגזרי פעילות - משכנתאות, אשראי צרכני ואשראי עסקי (כהגדרתם במתווה). במסגרת המתווה, נקבעו לכל אחד מהמגזרים, תנאי סף הנדרשים על מנת שהלוואה תיכלל במתווה, היקף שיקול הדעת של הבנק ביחס לדחיית התשלומים וכן הכללים למתכונת דחיית התשלומים בכל מגזר, שעיקרם תקופות דחיית התשלומים, המועדים להגשת בקשות דחייה, איסור גביית עמלות בגין מהלך הדחייה, גובה הרבית בה יחויבו התשלומים הנדחים, אופן פריסת הלוואה ועוד.

מאז הפעלת המתווה, בנק ישראל מאריך אותו בהתאם למצב המשבר. ביום 29 בספטמבר 2020, ניתנה הארכה נוספת של התקופה להגשת בקשה לדחייה עד ליום 31 בדצמבר 2020. משך תקופת הדחייה האפשרי בכל הודעה על דחייה הוארך ביחס לחלק מהלווים. המתווה המורחב חל הן על לקוחות שכבר דחו תשלומי הלוואה במהלך משבר הקורונה ונדרשים לסייע נוסף והן על לקוחות שטרם ביצעו דחייה כאמור.

הבנק מיישם את הנחיות בנק ישראל, תוך שמירה על עיקרון ההוגנות כלפי הלקוחות וממשיך לנטר את מצב הלווים ולפעול על פי המתווה. עד ליום 30 בספטמבר 2020, נדחו תשלומי הלוואות (קרן ורביית) בהיקף של 144 מיליון ש"ח, המהווה כ-0.16% מיתרת האשראי לציבור נטו. למידע נוסף, ראה פרק סקירת הסיכונים להלן.

בנוסף, בוצעו שורה של צעדים על מנת לסייע ללקוחות, ובכלל זה מתן מימון במסגרת הקרנות בערבות המדינה לסיוע לעסקים שנפגעו כלכלית מהשפעות נגיף הקורונה, או גם באמצעים אחרים, בהסתמך על שורה של הקלות שפרסם בנק ישראל. עם פרוץ המשבר, בחן הבנק את סיכון כלל המודלים של האשראי ונקטו פעולות להפחתת הסיכון בעת מתן אשראי חדש. ככלל, הבנק מנהל את סיכון המודלים, ובפרט את המודלים של סיכון אשראי, באופן שמקטין את רמת הסיכון. על רקע התפשטות הנגיף, השפעותיו על הסביבה המאקרו כלכלית ואי הוודאות הרבה שנוצרה בעקבותיו, הגדיל הבנק את ההוצאות בגין הפסדי האשראי. עקב המשבר החליט הבנק להגדיל את ההפרשה הקבוצתית, באמצעות עדכון ההתאמות האיכותיות בחישוב ההפרשה הקבוצתית, כדי לשקף את הגידול האפשרי בהפרשה הפרטנית, שיתכן ויבוא לידי ביטוי ברבעונים הבאים. בתשעת החודשים הראשונים של השנה, בעקבות התפשטות הנגיף, רשם הבנק הוצאות להפסדי אשראי בסך של כ-352 מיליון ש"ח. הגידול נבע מהגדלת היקף ההפרשה הקבוצתית בסך של כ-322 מיליון ש"ח וכן בשל גידול בהפרשה הפרטנית בסך של כ-30 מיליון ש"ח.

הבנק ממשיך בעדכון תשתית תרחישי קיצון המבטאת גם את השפעות המשבר, זאת בהמשך לתרחישים שנבנו על ידי הבנק, ולדרישת בנק ישראל. יחסי ההון בכל התרחישים הינם מעל המגבלות הרלוונטיות. בסוף אוקטובר, הועבר לבנקים תרחיש פיקוחי אחיד מעודכן לביצוע עד תחילת דצמבר 2020.

סיכון סייבר ואבטחת מידע (כחלק מהסיכון התפעולי) - משבר הקורונה הוביל לעלייה בניסיונות התקיפה על ארגונים בעולם כולל גידול בנסיונות פשיג בשילוב הנדסה חברתית. לאורך התקופה, הבנק נקט במספר רב של צעדים למזעור החשיפה לסיכונים ובין היתר חיזוק ושיפור מנגנוני ההגנה המופעלים במערכות הבנק, וכן בעקבות המעבר החלקי לעבודה מרחוק, הוגדר ניטור על כלל הפעילות והועלתה מודעות העובדים לפעילות תקינה, לבקורות הקיימות ולאיומים החדשים.

סיכון ציות - משבר הקורונה דורש עירנות מוגברת מצד הבנק על מנת למנוע ניצול לרעה של המשבר למטרות הלבנת הון ומימון טרוה. מחלקת הציות של הבנק, נערכה לביצוע בקורות מוגברות, בדגש על איתור, זיהוי וטיפול בפעולות הנחזות כבלתי רגילות.

סיכון אסטרטגיה - בעקבות המשבר ואי הוודאות המאפיינת את התקופה הנוכחית, הבנק ממשיך לעקוב מקרוב אחר השינויים בשווקים הפיננסיים ובוחן את ההשפעות המאקרו כלכליות, התנהלות הלקוחות והתנהלות הבנק, על האסטרטגיה ותכנית העבודה של הבנק. במקרים בהם מזוהה כי למשבר יש השפעה מהותית על הפעילות, מבוצעות ההתאמות הנדרשות לצורך התמודדות עם המצב החדש. בחודש אוקטובר, הובאה לדין בחינה של התכנית האסטרטגית כחלק מהעדכון התקופתי ונמצא כי אין צורך בשינוי מהותי במתווה האסטרטגי.

כאמור, לא ניתן להעריך בשלב זה את מלוא השפעות האירוע והיקפן על הבנק, וזאת בשל אי ודאות בקשר עם משך אירוע התפשטות הנגיף, צעדים שינקטו לעצירת התפשטותו, עוצמתם וכן אי ודאות באשר להשפעות הנגזרות על הפעילות המשקית, מגמות בשוקי ההון וצעדים פיננסיים שונים שינקטו (על ידי ממשלות, בנקים מרכזיים ורגולטורים בנושא).

הערכות הבנק בדבר השלכות אפשריות של התפשטות נגיף הקורונה והשפעתו על השווקים הינן מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות-ערך, תשכ"ח-1968, המבוסס, בין היתר, על מידע, פרסומים של צדדים שלישיים ואומדנים המצויים בידי הבנק למועד זה. הערכות אלה אינן ודאיות והן עשויות להתממש באופן שונה מהותית מהאמור לעיל, בין היתר, כתלות בהיקף התפשטות הנגיף, בתגובת הממשלות והבנקים המרכזיים ובתקופת התמשכות האירוע.

לפרטים נוספים על השפעת התפשטות נגיף הקורונה, ראה באור 16 לדוחות הכספיים.

תחולת היישום

הקבוצה הבנקאית אשר מסגרת העבודה חלה עליה, כוללת:
הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ - החברה האם.
בנק מסד בע"מ - חברה בת בתוך הקבוצה.

לא קיימים איסורים או מגבלות משמעותיות אחרות כלשהן על העברת כספים או הון פיקוחי בתוך הקבוצה, מעבר למגבלות הכלליות החלות על ביצוע עסקאות מכל סוג, כל עוד הבנק שומר על יחס ההון המזערי הנדרש ממנו על פי הדין. יצוין כי העברת כספים שאינם הון פיקוחי לחברות בנות, כפופה לנב"ת 312 - עסקאות עם אנשים קשורים ונב"ת 313 - מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים.
העברת כספים לבנק בדרך של דיבידנד כפופה לעמידה במגבלות של חלוקת דיבידנד על פי חוק החברות ונב"ת 331, והעברת כספים לבנק בדרך שאינה דיבידנד כפופה למגבלות נב"ת 312.

הוראות רגולטוריות וגילויים נוספים הקשורים לפרופיל הסיכון של הבנק

מינויים ופרישות

ביום 14 בספטמבר 2020 סיים מר יעקב סיט את כהונתו כממלא מקום יו"ר הדירקטוריון. מר סיט ממשיך לכהן כחבר הדירקטוריון. ביום 15 בספטמבר 2020 מונה מר רון לבקוביץ' לדירקטור ויו"ר הדירקטוריון בבנק. למינויים ופרישות נוספים בהנהלת הבנק ובדירקטוריון ר' פרק מינויים ופרישות בדוחות הכספיים ליום 30 בספטמבר 2020.

הקלות ביישום הוראות בנק ישראל עקב השפעות נגיף הקורונה

בנק ישראל גיבש התאמות להוראות ניהול בנקאי תקין לצורך התמודדות עם ירוס הקורונה. ההתאמות כוללות, בין היתר, שורת הקלות, שמטרתן לאפשר לתאגידים הבנקאיים את הגמישות העסקית הנדרשת בעת הזו ולסייע למשקי הבית ולעסקים בנסיבות החריגות שנוצרו. בנוסף לכך ניתנו הקלות פרטניות בנושאים שונים, בין היתר, בחובות דיווח מסוימות לפיקוח בתקופה זו, דחיית מועדים מסוימים שנקבעו בהוראות ניהול בנקאי תקין ודחיית מועדי כניסה לתוקף של הוראות שונות. לפרטים ר' פרק חקיקה ויוזמות רגולטוריות בדוח הכספי ליום 30 בספטמבר 2020. השינויים והצעות השינויים מקיפים מגוון רב של נושאים והם השתנו ומשתנים תדירות, בהתאם לצרכים העולים מההתמודדות עם המשבר והשלכותיו.

מתבצע תהליך מוסדר בקבוצה לגבי טיפול בהקלות. כל הקלה מופנית לחטיבה אחראית ובנוסף לחטיבת ניהול סיכונים ולמערך המשפטי. נקבע תהליך ליישום ההקלה ובמידת הצורך, מפורסם חוזר לאחר אישור כל הגורמים הרלוונטיים כולל מנהלי הסיכונים השונים. כמו כן, בעקבות המשבר התקבלו החלטות פנימיות להקלות או שינויים וגם הם מלווים על ידי מנהלי הסיכונים.

גילוי על היערכות להפסקת השימוש בליבור

בהתאם לפרסום של הרשות להתנהלות פיננסית בבריטניה (FCA) מחודש יולי 2017, צפויה המערכת הפיננסית העולמית להפסיק את השימוש בליבור באופן הדרגתי עד סוף שנת 2021. להפסקת השימוש בליבור ומעבר לרבות עוגן חלופיות צפויות להיות השלכות רחבות על הבנק כגון השלכות כלכליות, תפעוליות וחשבונאיות. לעניין זה, בהתאם להנחיות הפיקוח על הבנקים, הובהר, כי על רקע הסיכון לחוסר ודאות בנוגע לפרשנות של חוזים הצמודים לליבור, נדרש לכלול גילוי בדבר היערכות להפסקת השימוש בליבור במקרים בהם קיימת חשיפה מהותית להפסקת השימוש בליבור. נכון למועד פרסום הדוח, הבנק נערך לניהול והפחתת הסיכונים שזוהו והקשורים להפסקת השימוש בליבור. כגון: סיכון פיננסי, סיכון מודל, סיכון משפטי, סיכון רגולטורי ופיקוחי, סיכון טכנולוגי וסיכון עסקי. כחלק מהיערכות, הבנק הקים צוותים ייעודיים שמטרתם, בין היתר, לפתח תהליכי עבודה לצורך זיהוי הסיכונים, הערכת היקף הסיכון, בחינת ההשפעות של כל סיכון, הצעת חלופות לאופן הפחתת הסיכונים, ניטור של הסיכונים וההשפעות הקשורות אליהם והעברת עדכונים שוטפים להנהלה ולדירקטוריון. בנוסף, הבנק שלח הודעה ללקוחות הבנק בדבר השינויים הצפויים בנוגע לפרסום הליבור והמשמעות האפשריות של שינויים אלה, והכל עפ"י המידע המצוי בידי הבנק בשלב זה. לאור חוסר הוודאות לגבי רביות העוגן החלופיות, המושפע מהחלטות בינלאומיות, בשלב זה עדיין אין ביכולת הבנק לבצע הערכות כמותיות של השפעת החלפת הריביות. והבנק ממשיך לעקוב אחרי הפרסומים הבינלאומיים ויפעל בשאיפה להקטין את הסיכונים הנובעים מתהליך החלפת ריביות העוגן. לפרוט ר' פרק סקירת הסיכונים בדוחות הכספיים ליום 30 בספטמבר 2020.

התייעלות תפעולית

ביום 28 ביולי 2020 וביום 3 בנובמבר 2020 אישר דירקטוריון הבנק תוכנית התייעלות, על פיה יתאפשר לכ-60 עובדים קבועים בבנק, המשתייכים לאוכלוסיית היעד שהוגדרה, לפרוש בפרישה מוקדמת ובתנאים מועדפים. התוכנית הגדילה את ההתחייבות לפיצויים והטבות אחרות לאחר פרישה בספרי הבנק ב-48 מיליון ש"ח. הגידול בהתחייבות נזקף להפסד כולל אחר. להערכת הנהלת הבנק מרבית הפורשים יפרשו עד סוף שנת 2020 והשאר בתחילת שנת 2021.

אימוץ עדכונים לכללי החשבונאות המקובלים בנקים בארה"ב - הפרשות להפסדי אשראי

ביום 4 ביולי 2019, פרסם הפיקוח על הבנקים טיוטה בדבר "יישום כללי חשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא הפסדי אשראי צפויים" אשר כוללת דחייה במועד היישום לראשונה של הכללים החדשים ליום 1 בינואר 2022.

ביצוע העברות בנקאיות מול מוסדות פיננסיים הפועלים באיחוד האמירויות הערביות

לאור הסכם השלום שנחתם, בין מדינת ישראל ובין איחוד האמירויות, בספטמבר 2020, הוציא הפיקוח על הבנקים, ביום 21 באוקטובר 2020, מכתב המתאר מספר צעדים ליצירת סביבת פעילות מופחתת סיכון, בפעילות אל מול איחוד האמירויות הערביות, ובפרט פעילות הנלווית לסחר הצפוי בין המדינות, כדוגמת ביצוע העברות בנקאיות, העמדת ערבויות ומכתבי אשראי זאת במטרה לאפשר קידום פעילות בנקאית שתתמוך בפעילות הכלכלית והמסחר בין שתי המדינות, תוך ניהול סיכונים מוקפד המצריך הקצאת משאבים הולמים ללימוד הסביבה העסקית, היכרות עם המוסדות הפיננסיים הרלוונטיים, וביצוע בקורות שוטפות. הבנק הבינלאומי נערך בהתאם לאמור במכתב בנק ישראל, על מנת לאפשר פעילות זו.

חלק 2 - יחסים פיקוחיים עיקריים וסקירת ניהול סיכונים ונכסי סיכון

יחסים פיקוחיים עיקריים (KM1)

ה	ד	ג	ב	א	
30.9.19	31.12.19	31.3.20	30.6.20	30.9.20	
במיליוני ש"ח					
					הון זמין (*)
8,683	8,785	8,749	8,882	9,106	1 הון עצמי רובד 1
8,585	8,696	8,670	8,811	9,045	1א הון עצמי רובד 1, לפני השפעת הוראות מעבר ⁽⁴⁾
8,683	8,785	8,749	8,882	9,106	2 הון רובד 1
8,585	8,696	8,670	8,811	9,045	2א הון רובד 1, לפני השפעת הוראות מעבר ⁽⁴⁾
11,033	11,130	11,142	11,623	11,855	3 הון כולל
10,833	10,938	11,019	11,509	11,751	3א הון כולל, לפני השפעת הוראות מעבר ⁽⁴⁾
					נכסי סיכון משוקלים
80,477	81,249	85,109	82,960	83,334	4 סך הכל נכסי סיכון משוקלים (RWA)
באחוזים					
					יחסי הלימות הון, לפי הוראות המפקח על הבנקים (*)
10.79%	10.81%	10.28%	10.71%	10.93%	5 יחס הון עצמי רובד 1
10.65%	10.68%	10.17%	10.61%	10.84%	5א יחס הון עצמי רובד 1, לפני השפעת הוראות מעבר ⁽⁴⁾
10.79%	10.81%	10.28%	10.71%	10.93%	6 יחס הון רובד 1
10.65%	10.68%	10.17%	10.61%	10.84%	6א יחס הון רובד 1, לפני השפעת הוראות מעבר ⁽⁴⁾
13.71%	13.70%	13.09%	14.01%	14.23%	7 יחס הון כולל
13.44%	13.44%	12.93%	13.86%	14.09%	7א יחס הון כולל, לפני השפעת הוראות מעבר ⁽⁴⁾
9.31%	9.31%	8.30%	8.31%	8.30%	11א יחס הון עצמי רובד 1, הנדרש על ידי המפקח על הבנקים ⁽¹⁾
1.48%	1.50%	1.98%	2.40%	2.63%	12א יחס הון עצמי רובד 1 זמין, מעבר לנדרש על ידי המפקח על הבנקים ⁽¹⁾
					יחס המינוף, לפי הוראות המפקח על הבנקים (2)
146,882	151,120	158,486	161,702	169,062	13 סך החשיפות (במיליוני ש"ח)
5.91%	5.81%	5.52%	5.49%	5.39%	14 יחס המינוף (באחוזים)
5.84%	5.75%	5.47%	5.45%	5.35%	14א יחס המינוף, לפני השפעת הוראות מעבר (באחוזים) ⁽⁴⁾
					יחס כיסוי נזילות לפי הוראות המפקח על הבנקים (3)
37,401	37,608	38,122	43,918	49,587	15 סך הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה
30,260	29,493	29,369	31,609	34,245	16 סך הכל תזרימי מזומנים יוצאים
124%	128%	130%	139%	145%	17 יחס כיסוי נזילות (באחוזים)

(*) הון, יחסי הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון ויחס מינוף הינם לאחר השפעת התאמות בגין מהלכי התייעלות תפעולית – ר' באור 8 בדוח כספי ליום 30 בספטמבר 2020.

(1) ככלל יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש ויחס הון הכולל הנדרש הינם 9% ו 12.5%, ליחסים אלו נוספה דרישת הון בשיעור המבטא 1% מיתרת ההלוואות לדיור למועד הדו"ח, עם זאת, בהתאם להוראת השעה בדבר ההתאמות לניהול בנקאי תקין לצורך התמודדות עם משבר הקורונה, החל מחודש מרץ 2020 יחס הון מזערי רובד 1 המזערי הנדרש ויחס הון הכולל המזערי הנדרש הינם 8% ו 11.5% וכן לא תחול דרישת הון הנוספת בשיעור של 1% על הלוואות לדיור שאושרו החל מתחילת תוקפה של הוראת השעה (19 במרס 2020) ועד תום תוקף ההוראה (ליום 30.09.2020 – ההלוואות בסך 2,064 מ' ש). למועד פרסום הדוחות הוראת השעה חלה עד ליום 31 במרס 2021.

(2) ר' חלק 4 להלן להרחבה בנושא יחס המינוף.

(3) ר' חלק 7 להלן להרחבה בנושא יחס כיסוי נזילות.

(4) לפני השפעת הוראות המעבר, ולפני השפעת התאמות בגין תכנית ההתייעלות.

המשך העלייה ביחס הון עצמי רובד 1 ברבעון השלישי לעומת הרבעון הקודם, נובעת בעיקר מהמשך הגידול ברווח ואי חלוקת דיבידנד.

סיכונים מתפתחים

סיכונים מתפתחים הם סיכונים שעשויים להיווצר בתחומים חדשים, או מוקדי סיכון חדשים בסיכונים קיימים, שנגזרים, בין היתר, מתמורות בסביבה שמשיפיעה על תחומי הפעילות הבנקאית, לרבות סביבה רגולטורית, תחרותית, דיגיטלית ועוד.

להלן פרטים בדבר הסיכונים המתפתחים העיקריים:

- 1. סיכון מאקרו כלכלי** – התוצאות העסקיות של המערכת הבנקאית בישראל ושל הבנק כחלק ממנה מושפעות באופן ישיר ממצב המשק בישראל ובעולם. הרעה בתנאים הכלכליים, ו/או בתנאים הפוליטיים ו/או הביטחוניים ו/או התפשטות תחלואה עולמית עלולים להביא למיתון במשק, או להאטה כלכלית מהותית. המיתון עלול לגרום לעלייה מהותית בשיעור האבטלה, ירידה ברמת החיים בישראל, שינויים בהרגלי הצריכה, שיכולים לבוא לידי ביטוי, בין היתר, בירידה בהיקף הפעילות בכרטיסי אשראי, או להשפיע על הביקוש לשירותים בנקאיים אחרים על ידי משקי הבית והעסקים, לגרום לשינויים במחזורי הפעילות בשוק ההון ועוד. גורמים אלו עלולים להביא לפגיעה בהכנסות הקבוצה, להגדיל את היקף החובות הבעייתיים ולהשפיע לרעה על תוצאות הקבוצה. התפרצות וירוס הקורונה יצרה שינוי משמעותי בסביבה המאקרו-כלכלית שעשויה להיות לו השפעה מתמשכת על המשק, וכפועל יוצא על פעילות המערכת הבנקאית בכלל ועל הבנק כחלק ממנה.
- 2. סיכון אסטרטגי/מודל עסקי** – בהמשך לחוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות במערכת הבנקאית ("חוק שטרומ") ולהפרדת חברות כרטיסי האשראי מהבנקים הגדולים, הסביבה הרגולטורית ממשיכה באינטנסיביות בקידום הסדרתם של מהלכים להגברת התחרות בתחומים שונים, כגון שירותי תשלום, אשראי קמעונאי, בניית מאגר נתוני אשראי, תקן של בנקאות פתוחה אשר נועד לאפשר שיתוף מידע פיננסי של לקוחות עם צדדים שלישיים, רפורמת הניוד בין בנקים, קידום הקמת לשכת שירותי מחשוב בנקאיים ורגולציה התומכת במעבר לבנקאות דיגיטלית, זאת לצד איומים תחרותיים מצד מגוון גורמים בשוק (בנקים, שחקנים פיננסיים אחרים, חברות הזנק ופינטק).
- מודל עסקי/תכנית אסטרטגית** – סיכונים הקשורים למגמות חברתיות וצרכניות, לרגולציה ולחקיקה, לסביבה מאקרו-כלכלית תנודתית, משפיעים על שינויים במודל העסקי, ובכלל זה מגמת המעבר ל"בנקאות דיגיטלית" החדשה. כל אלה משפיעים על סביבת הפעילות של הבנק, וצפויים להוביל לעליית רמת התחרות, בפרט על מגזר הקמעונאות והעסקים הקטנים.
- האסטרטגיה ותיאבון הסיכון של הבנק ביחס לסיכון האסטרטגי הינם מידתיים.
- בעקבות המשבר, הבנק בחן את השפעות על האסטרטגיה של הקבוצה. במסגרת זו נבחנו השפעות המאקרו כלכלה, התנהלות הבנק והלקוחות בזמן המשבר על תכנית העבודה של הבנק ובוצעו התאמות נדרשות.
- סיכונים הנובעים מחדשנות בבנקאות בתקשורת** – המהפכה הדיגיטלית נמשכת ביתר שאת וקיימים איומים תחרותיים מצד חברות טכנולוגיה ופינטק. לאחרונה אף אושרה על ידי הפיקוח הקמת בנק דיגיטלי, ולפיכך הצורך לעמוד בתחרות מחייב השקעות מיכוניות משמעותיות.
- בנק ישראל מקדם, במקביל למגמה העולמית, פעילויות בבנקאות הדיגיטלית ומאפשר חופש פעולה גדול יותר בתחום, ובמקביל דורש לשפר את המסגרת הקיימת לניהול הסיכונים והתאמתה לסביבה הטכנולוגית הדינאמית. בנושא זה טמון סיכון אסטרטגי כחלק מהגברת התחרותיות בשוק הבנקאי. התכנית האסטרטגית של הקבוצה כוללת התייחסות להתפתחויות אלו תוך קידום החדשנות בתחום.
- דרישת התייעלות של המערכת הבנקאית** – התחרות הגוברת במערכת הפיננסית וסביבת הרבית הנמוכה, על רקע דרישת התייעלות של המערכת הבנקאית מצד הפיקוח על הבנקים, הובילו לקידום מהלכי התייעלות במסגרתם ננקטו צעדים שונים, לרבות שינויים ביעדי הבנק ארוכי הטווח, בד בבד עם התייעלות בהוצאות ובעקבות כך שיפור יחסי היעילות. בהמשך למהלכי התייעלות בהם נוקט הבנק בשנים האחרונות, לבנק מהלכי התייעלות כחלק מהתכנית האסטרטגית, הכוללים, בין היתר, המשך הרחבת פעילות באמצעים דיגיטליים, צמצום במספר הסניפים ושיפורים בתהליכי עבודה בסניפים ובמטה. לפרוט ר' פסקה כללית לגבי השפעת הקורונה בחלק 1.
- 3. סיכון רגולטורי** – מקורו של הסיכון הוא בהתגברות הדרישות הרגולטוריות בארץ ובעולם בשנים האחרונות. השינויים הרגולטוריים האמורים ויישום רפורמות רגולטוריות מגבירים את אי הוודאות והתחרותיות במערכת הפיננסית ויוצרים סיכון להכנסות והון הקבוצה, לרבות באמצעות מניעת או הטלת מגבלות על פעילות עסקית ואובדן הכנסות, וכן מחייבים את הבנק להיערכות, יישום והטמעה העלולים לגרום לעלויות והשקעות (כגון השקעות מיכוניות) נכבדות. כמו כן, אי עמידה בהוראות החוק והרגולציה החלות על הבנק והקבוצה חושף אותם לסנקציות, ובהן עיצומים כספיים, תביעות של לקוחות, לרבות תובענות ייצוגיות, הטלת אחריות פלילית על הבנק ועל נושאי משרה בו וכן לפגיעה בתדמיתו של הבנק בציבור. הסיכון הרגולטורי מנוהל בבנק כחלק מהסיכון המשפטי, מסיכון הציאות ומסיכון האסטרטגיה.

מדיניות הציות של הבנק מעגנת, בין היתר, את ערכי הציות אותם מקדם הבנק, משמשת כקו מנחה לפעילות כל הגורמים בבנק בניהול סיכונים הציות בכלל ובעמידה במכלול ההוראות הרגולטוריות בפרט, מתווה את העקרונות וקווי היסוד, ומעגנת את הסמכויות ותחומי האחריות של הגורמים השונים בבנק ובקבוצה לצורך בניית תשתית נאותה ליישום החובות החלות על הבנק והקבוצה בתחום הציות והסדרתם בנהלים ותהליכים. ההיבטים הרגולטוריים-משפטיים מפוקחים ומנוהלים על ידי מערך הייעוץ המשפטי במסגרת מדיניות לניהול הסיכון המשפטי המאושרת על ידי ההנהלה והדירקטוריון. המדיניות מסדירה את הדרכים לאיתורו, מיפוי ומיזעורו של הסיכון המשפטי, לרבות באמצעות מעקב שוטף אחר ההתפתחויות בחקיקה, ברגולציה ובפסיקה ומתן יעוץ ותמיכה משפטית שוטפים בין היתר, על בסיס התפתחויות אלה.

בהיבט האסטרטגי, התכנית האסטרטגית ותכנית העבודה מתייחסות להשפעות אפשריות שצוינו לעיל, ולקחת בחשבון את השינויים האמורים. לפרטים בדבר יוזמות רגולטוריות מהותיות בעלות השפעה על פעילות הבנק בתקופת הדיווח ראה "מגבלות חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים שחלים על קבוצת הבנק", בפרק ממשל תאגידי בדוח הכספי. כמו כן, ראה הקלות ביישום הוראות בנק ישראל עקב השפעות נגיף הקורונה בפרק הוראות רגולטוריות וגילויים נוספים הקשורים לפרופיל הסיכון של הבנק.

4. **סיכונים סייבר ואבטחת מידע (כחלק מהסיכון התפעולי)** - בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין 361, סיכון סייבר מוגדר כפוטנציאל לנזק הנובע מאירוע סייבר בהתחשב ברמת סבירותו וחומרת השלכותיו. הבנק מנהל את סיכון הסייבר בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין 357, 361, 363, ו-367, המתייחסות לסיכון זה ולאיומים הנובעים ממנו. לסיכונים סייבר, דלף מידע ואבטחת מידע פוטנציאל גבוה לגרימת נזק בהתממש אירוע משמעותי הכרוך בעלויות שיקום גבוהות. החדשנות בבנקאות בתקשורת גוררת סיכונים תפעוליים בדגש על סיכונים סייבר ואבטחת מידע. עקב כך, לצורך ניהול נאות של סיכונים סייבר, הורחבה והותאמה המסגרת הקיימת של ניהול סיכונים טכנולוגיים המידע ואבטחת מידע בבנק בהיבטי תפיסת מרחב האיום ויכולות ההגנה הנדרשות. הבנק נוקט בפעולות מניעה רבות להפחתת הסיכון כולל קידום מודעות בתחומי הסייבר ואבטחת מידע וביצוע תרגילים. בנוסף נבנתה אסטרטגיה ונכתבה מדיניות הגנת סייבר ואבטחת מידע ומונה מנהל הגנת סייבר שאחראי ליישום המדיניות. ניהול הגנת הסייבר מבוצע גם באמצעות שתי מסגרות, האחת בראשות ה-CRO "וועדת היגוי ניהול הגנת הסייבר" והשנייה בראשות מנהל הגנת הסייבר "פורום מודיעין סייבר". במסגרת יישום הוראת ניהול בנקאי תקין 367 - "בנקאות בתקשורת", גובשה מדיניות בנקאות בתקשורת, מתקיימים בבנק פורומים למעקב אחר התפתחויות בתחום ומבוצעים דיווחים לגורמים הרלוונטיים, בהתאם למדיניות.

לאור משבר נגיף הקורונה, הורחבה העבודה מרחוק ברמת הקבוצה. כל פתרונות גישה מרחוק לוו ע"מ מח' אבטחת מידע, הוגדרו ניטורים על עבודה מרחוק וגובש נוהל עבודה מרחוק שכולל היבטי אבטחת מידע.

לבנק פוליטת ביטוח "סייבר" ייעודית המקנה כיסוי ביטוחי לקבוצת הבנק בגין אירועי נזק שונים כתוצאה מאירוע כשל מחשובי ו/או אירוע סייבר.

5. **סיכון טכנולוגיות המידע (כחלק מהסיכון התפעולי)** - הסיכון לכשל במידע ו/או במערכות המידע והתפעול של הבנק, וכן תמיכה שאינה הולמת ומספקת את השירותים ותהליכים העסקיים הנדרשים על ידי הבנק למימוש יעדיו העסקיים. לאור העובדה, כי בשנים האחרונות הסביבה הטכנולוגית מתפתחת והתלות בה הולכת וגדלה, נוצר הצורך בהגדלת הגמישות העסקית והטכנולוגית והצורך בהגברת השימוש בטכנולוגיות חדשות. הסיכון מנהל לפי מדיניות ניהול טכנולוגיות המידע ובהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין 357. כמו כן, בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 301 הוקמה וועדת טכנולוגיה, חדשנות ומנהל של הדירקטוריון.

6. **סיכונים חוצי גבולות (CROSS BORDER) (כחלק מסיכון הציות)** - קבוצת הבנק פועלת בתחומי בנקאות שונים. בין שאר לקוחותיה, מספקת קבוצת הבנק שירותים גם ללקוחות שהינם תושבי חוץ. על רקע המאמצים המוגברים של מדינות שונות באיתור כספים של תושביהן המוחזקים מחוץ למדינת התושבות והמגמה של שיתוף פעולה בינלאומי במאבק בהעלמות מס, עלולה פעילות הבנק מול תושבי החוץ כאמור להגדיל את החשיפה של הבנק לסיכונים ציות שמקורם בפעילות חוצה גבולות (Cross Border) וכן לסיכונים מוניטין. נקבעה מדיניות ייעודית לנושא זה, נקבעו נהלי עבודה, מתבצעת שורה של צעדים אופרטיביים לניהול וצמצום הסיכון, חשבונות בסיכון גבוה בהיבטי סיכונים חוצי גבולות מזוהים ומסומנים, והלקוחות להם אינדיקציות לתושבות מס זרה וכן כל הלקוחות החדשים נדרשים לחתום על הצהרות לעניין תושבות המס וויתור על סודיות.

ביום 6 בפברואר 2019, פורסמו תקנות מס הכנסה (יישום תקן אחיד לדיווח ולבדיקת נאותות של מידע על חשבונות פיננסיים), התשע"ט-2019, המטמיעות לדין הישראלי את ההתחייבויות שמדינת ישראל לקחה על עצמה לאימוץ התקן הבינלאומי לחילופי מידע (תקן CRS), אשר פותח על ידי הארגון לשיתוף פעולה כלכלי (OECD), לצורך קיום חילופי מידע אוטומטיים, על בסיס שנתי, למטרות סיוע הדדי באכיפת מס בין מדינות. הבנק והקבוצה נערכו ליישום החקיקה האמורה.

בהתאם לתקנות אלה, דיווח הבנק לראשונה בשנת 2019 על לקוחות שלהם תושבות מס זרה עפ"י הצהרותיהם לשנים 2017-2018, והחל משנת 2020 נדרש לדווח על לקוחות שסווגו כברי דיווח בהסתמך על הצהרת תושבות שלהם או על סממן לתושבות מס במדינה זרה ברת דיווח בהתאם לאמור בתקנות, כפי שזוהו בתום השנה הקלנדרית הקודמת. הבנק דיווח במתכונת זו לגבי שנת 2019 בחודש ספטמבר 2020.

7. **סיכון בנקאות הוגנת (conduct risk) (כחלק מסיכון הציות)** - קבוצת הבנק הטמיעה ערכי הוגנות ושקיפות בפעילותה מול לקוחותיה וחיזוק עקרונות אלו בהתנהלותה השוטפת. ככלל, נדרשת קבוצת הבנק לוודא, כי ההצעות הניתנות ללקוח מותאמות לצרכיו. אי עמידה בסטנדרט התנהלות ראוי חושפת את הקבוצה לסיכונים שונים כמו סיכוני ציות, משפטי, מוניטין וכיו"ב. לקבוצת הבנק קיימת מדיניות בנושא התנהלות עסקית נאותה כחלק ממדיניות הציות ואחד מיעדי קצין הציות הינו לפעול להטמעת עקרונות המדיניות בקרב החטיבות השונות.

דיון בגורמי סיכון

לדיון בגורמי הסיכון ראה דוח הסיכונים לשנת 2019 ופרק סקירת הסיכונים בדוחות הכספיים לשנת 2019. השינוי שבוצע ברבעון הראשון : סיכון איכות לווים ובטחונות וסיכון האשראי הכולל - הערכת הסיכון הועלתה, באופן זמני, לרמה "בינונית", לאור משבר נגיף הקורונה המתמשך, החשש למיתון והאטה והעלייה החדה בשיעור האבטלה, שעשויים ליצור קשיים בכושר ההחזר ותזרים המזומנים של הלקוחות במגזרי הפעילות השונים, בעיקר בענפי משק מסוימים שנפגעו משמעותית מן המשבר. כל זאת עשוי להשפיע לרעה על איכות הלווים ובהתאם על ההוצאות בגין הפסדי אשראי. לא בוצעו שינויים נוספים בטבלת גורמי הסיכון.

סקירת נכסי סיכון משוקללים (OV1) במיליוני ש"ח

	א	ב	ג	
	נכסי סיכון משוקללים			
	30.09.20	30.06.20	30.09.20	
1				סיכון אשראי (לא כולל סיכון אשראי של צד נגדי CCR) (גישה סטנדרטית) (ב)
6				סיכון אשראי של צד נגדי (גישה סטנדרטית)
10				התאמה בגין סיכון אשראי (CVA)
15				סיכון סילוק (Settlement risk)
16				חשיפות איגוח (גישה סטנדרטית)
25				סכומים מתחת לספי הניכוי (כפופים למשקל סיכון 250%)
				סך הכל סיכון אשראי
20				סיכון שוק (גישה סטנדרטית)
24				סיכון תפעולי
27				סך הכל
	72,423	72,340	8,546	
	757	471	89	
	213	162	25	
	1	15	-	
	-	-	-	
	2,840	2,697	336	
	76,234	75,685	8,996	
	657	824	78	
	6,443	6,451	760	
	83,334	82,960	9,834	

(א) דרישות הון בהתאם ליחס ההון הכולל המזערי הנדרש בתוספת דרישת הון בשיעור המבטא 1% מיתרת ההלוואות לדיור. בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין ולעדכון הוראת השעה מיום 1 במרס 2020 (קורונה) בדבר יחסי ההון המזעריים, נדרש הבנק לעמוד ביחס הון כולל מזערי של 11.5%, בנוסף ליחסי ההון המזעריים התווספה דרישת הון המבטאת 1% מיתרת ההלוואות לדיור וזאת מלבד ההלוואות שניתנו במהלך תקופת השעה. ליום ה 30 בספטמבר יחס הון עצמי מזערי כולל עומד על 11.80%

(ב) סיכון אשראי אינו כולל סיכון אשראי של צד נגדי, התאמה בגין סיכון אשראי, סיכון סילוק, חשיפות איגוח וסכומים מתחת לסף הניכוי.

הון ומינוף חלק 3 הרכב ההון

באזל

הבנק מיישם את הוראות ועדת באזל בנושא מדידה והלימות הון, כפי שאומצו על ידי בנק ישראל בהוראות ניהול בנקאי תקין 201 עד 211. הוראות באזל מתייחסות ל-3 נדבכים:

נדבך ראשון - דרישות הון מזעריות, המחושבות לכל אחד מסוגי הסיכונים בנפרד, כאשר לגבי סיכוני אשראי הגישות העיקריות הן:

1. הגישה הסטנדרטית המסתמכת בעיקר על נתוני דירוגי אשראי של חברות דירוג חיצוניות.
  2. הגישות המתקדמות המבוססות על דירוגים פנימיים אשר חושבו בהתאם למודלים שפותחו על ידי הבנק (IRB-Internal Ratings-Based).
- הבנק מיישם את הגישה הסטנדרטית לכלל החשיפות של הבנק, ובגין סיכון שוק מבוצע גם חישוב של הקצאת ההון הנדרשת בגין הסיכון הספציפי בתיק למסחר.

נדבך שני - עוסק בתהליך הפנימי להערכת נאותות ההון ביחס לפרופיל הסיכונים של הבנק - תהליך ה-ICAAP (Internal Capital Adequacy Assessment Process) ובמערכי הפיקוח והבקרה שהבנק מיישם. תהליך ה-ICAAP נועד להבטיח קיום רמה הולמת של אמצעים הוניים שתתמוך בכלל הסיכונים הגלומים בפעילות הבנק, לרבות בהתחשב בתוכניות אסטרטגיות עתידיות, זאת מעבר לדרישות ההון המינימאליות שעל הבנק להחזיק בהתאם לנדבך הראשון, ובכלל זה: סיכון ריכוזיות אשראי, סיכון ריבית בתיק הבנקאי, סיכון אינפלציה, סיכון ציות, סיכון הלבנת הון ומימון טרור, סיכון אסטרטגיה, סיכון משפטי, סיכון מוניטין ועוד. התהליך כולל, בין היתר, בחינת המנגנונים המובנים לזיהוי הסיכונים ומוקדי הסיכון וביצוע הערכת נאותות הונית על בסיס תרחישים שונים, בחינת קיום תהליכים פנימיים ליישום ממשל תאגידי נאות, שיפור ושדרוג מערכי הבקרה והביקורת וקיום תשתית תרחישי קיצון נאותה הכוללת תרחישי קיצון הוליסטיים. כמו כן, עוסק נדבך זה בתהליך הסקירה הפיקוחי (SREP) מול בנק ישראל.

נדבך שלישי - משמעת שוק - דרישות הגילוי והדיווח לציבור. הנדבך כולל את דרישות הגילוי בדיווח הכספי של תאגיד בנקאי.

במהלך חודש דצמבר 2017, פירסמה ועדת באזל לפיקוח בנקאי עדכון להוראות "מדידה והלימות הון", שאמור להיכנס לתוקף באופן מדורג החל מה-1 בינואר 2022 ועד 1 בינואר 2027. חשוב לציין כי בשלב זה, לא ידוע באיזה אופן ומתי יאומצו הוראות אלה בישראל.

אימוץ הוראות באזל ע"י בנק ישראל

הבנק מיישם את הוראות ניהול בנקאי תקין מספר 201-211 בנושא מדידה והלימות הון כפי שעודכנו, על מנת להתאימן להנחיות באזל. בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין בדבר יחסי הון מזעריים, נדרש הבנק לעמוד ביחס הון עצמי רובד 1 מינימלי של 9% יחס הון כולל של 12.5% וזאת כתאגיד בנקאי שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד הוא עד 24% מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית. ליחסי הון מינימליים אלו מתווספת דרישת הון בשיעור המבטא 1% מיתרת הלוואות לדיווח למועד הדיווח.

לאור התפרצות נגיף הקורונה וכחלק מההתאמות להוראות ניהול בנקאי תקין, פרסם הפיקוח על הבנקים הוראת שעה, הנוגעת לעדכון הוראה 201 אשר כוללת הפחתת דרישות ההון הרגולטוריות החלות על הבנקים בנקודת אחוז אחת וכן עדכון להוראה 329 אשר מבטל את דרישות ההון של נקודת אחוז נוספת על הלוואות לדיווח, שהועמדו בתקופת המשבר וזאת על מנת להבטיח את יכולתם של הבנקים להמשיך להציע אשראי. דרישות הון אלה היו בתוקף למשך שישה חודשים. ביום 16 בספטמבר 2020, פרסם הפיקוח על הבנקים עדכון להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 250 בנושא "התאמות להוראות ניהול בנקאי תקין לצורך התמודדות עם משבר הקורונה (הוראת שעה)". העדכון כולל הארכה של הוראת השעה בתקופה נוספת של שישה חודשים. ולאחר מכן, ככל שרלוונטי, יידרש הבנק להציג מתווה מדורג לצבירה מחודשת של ההון, ככל שנשחק, על פני שנתיים.

בהתאם לכך, יחס הון עצמי רובד 1 המזערי יחס ההון הכולל המזערי הנדרשים על ידי הפיקוח על הבנקים, לפי נתוני מועד הדיווח הינם 8.30% ו 11.80% בהתאמה.

יעדי ההון הפנימיים שנקבעו על ידי הדירקטוריון, בגובה אלה הרגולטוריים, הינם כדלקמן:

- במצב עסקים רגיל - יחס הון עצמי רובד 1 לא יפחת מ-8.30% יחס ההון הכולל לא יפחת מ-11.80%.
- במצב קיצון - יחס הון עצמי רובד 1 לא יפחת מ-6.50% יחס ההון הכולל לא יפחת מ-9.00%.

ד	ג	ב	א	הרכב ההון הפיקוחי
ליום 30 בספטמבר 2019		ליום 30 בספטמבר 2020		
סכומים שלא נוכו מההון הכפופים לטיפול הנדרש לפני אימוץ הוראה 202 בהתאם לבאזל III		סכומים שלא נוכו מההון הכפופים לטיפול הנדרש לפני אימוץ הוראה 202 בהתאם לבאזל III		
במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח		
הון עצמי רובד 1: מכשירים ועודפים				
1	927	927	1	הון מניות רגילות שהונפק על ידי התאגיד הבנקאי ופרמיה על מניות רגילות הכלולות בהון עצמי רובד 1.
2	7,660	8,187	2	עודפים, לרבות דיבידנד שהוצע או שהוכרז לאחר תאריך המאזן.
3	(127)	(170)	3	רווח כולל אחר מצטבר ועודפים שניתן להם גילוי.
-	230	204	5	מניות רגילות שהונפקו על ידי חברות בת של התאגיד הבנקאי שאוחדו והמוחזקות על ידי צד ג' (זכויות מיעוט).
4	8,690	9,148	6	הון עצמי רובד 1 לפני התאמות פיקוחיות וניכויים.
הון עצמי רובד 1: התאמות פיקוחיות וניכויים				
5	101	98	9	נכסים לא מוחשיים אחרים למעט זכויות שירות למשכנתאות, בניכוי מיסים נדחים לשלם.
גידול בהון העצמי הנובע מעסקאות איגוח				
6	4	5	14	רווחים והפסדים שטרם מומשו כתוצאה משינויים בשווי ההוגן של התחייבויות שנבעו משינויים בסיכון האשראי העצמי של התאגיד הבנקאי. בנוסף, בהתייחס להתחייבויות בגין מכשירים נגזרים, יש לגרוע את כל התאמות השווי החשבונאיות (DVA) הנובעות מסיכון האשראי העצמי של הבנק.
7	-	-	15	עודף יעודה על עתודה, בניכוי מיסים נדחים לשלם שישולקו אם הנכס יהפוך לפגום או ייגרע בהתאם להוראות הדיווח לציבור.
	(98)	(61)	26	התאמות פיקוחיות וניכויים נוספים שנקבעו על ידי המפקח על הבנקים
	-	-	26א	מזה: בגין השקעות בהון של תאגידים פיננסיים.
	-	-	26ב	מזה: בגין זכויות שירות למשכנתאות.
	(98)	(61)	26ג	מזה: בגין השפעת תכנית ההתייעלות.
	(7)	42	28	סך כל ההתאמות הפיקוחיות והניכויים בהון עצמי רובד 1.
	8,683	9,106	29	הון עצמי רובד 1.
הון רובד 1 נוסף: מכשירים				
	-	-	36	הון רובד 1 נוסף לפני ניכויים.
הון רובד 1 נוסף: ניכויים				
	-	-	44	הון רובד 1 נוסף.
	8,683	9,106	45	הון רובד 1.
הון רובד 2: מכשירים והפרשות				
	1,464	1,754	46	מכשירים שהונפקו על ידי התאגיד הבנקאי (שאינם נכללים בהון רובד 1) ופרמיה על מכשירים אלו.
8	47	2	47	מכשירי הון רובד 2 שהונפקו על ידי התאגיד הכשירים להכללה בהון הפיקוחי בתקופת המעבר.
9	56	40	48	מכשירי הון רובד 2 שהונפקו על ידי חברה בת של התאגיד הבנקאי למשקיעי צד ג' שמוזגה ב-1.1.19.
	56	40	49	מזה: מכשירי הון רובד 2 שהונפקו על ידי חברה בת של התאגיד הבנקאי והמוחזקים על ידי משקיעי צד ג', המופחתים בהדרגה מהון רובד 2 שמוזגה ב-1.1.19.
10+11	783	953	50	הפרשות קבוצתיות להפסדי אשראי לפני השפעת המס המתייחס.
	2,350	2,749	51	הון רובד 2 לפני ניכויים.

	ד	ג	ב	א	
	ליום 30 בספטמבר 2019		ליום 30 בספטמבר 2020		הרכב ההון הפיקוחי
	סכומים שלא נוכו מההון הכפופים לטיפול הנדרש לפני אימוץ הוראה 202 בהתאם לבאזל III		סכומים שלא נוכו מההון הכפופים לטיפול הנדרש לפני אימוץ הוראה 202 בהתאם לבאזל III		
	במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח		
הון רובד 2: ניכיים					
57		-		-	סך כל ההתאמות הפיקוחיות להון רובד 2.
58		2,350		2,749	הון רובד 2.
59		11,033		11,855	סך ההון.
60		80,477		83,334	סך נכסי סיכון משוקללים.
יחסי הון וכריות לשימור הון					
61		10.79%		10.93%	הון עצמי רובד 1 (כאחוז מנכסי סיכון משוקללים)
62		10.79%		10.93%	הון רובד 1 (כאחוז מנכסי סיכון משוקללים)
63		13.71%		14.23%	ההון הכולל (כאחוז מנכסי סיכון משוקללים)
דרישות מזעריות שנקבעו על ידי המפקח על הבנקים					
69		9.31%		8.30%	יחס הון עצמי רובד 1 מזערי שנקבע על ידי המפקח על הבנקים ⁽¹⁾
71		12.81%		11.80%	יחס הון כולל מזערי שנקבע על ידי המפקח על הבנקים ⁽¹⁾
סכומים שמתחת לסף ההפחתה (לפני שקלול סיכון)					
72	13	119		129	השקעות בהון של תאגידים פיננסיים (למעט תאגידים בנקאיים וחברות בנות שלהם), שאינן עולות על 10% מהון המניות הרגילות שהונפקו על ידי התאגיד הפיננסי והן מתחת לסף ההפחתה.
73	14+15	522		545	השקעות בהון עצמי רובד 1 של תאגידים פיננסיים (למעט תאגידים בנקאיים וחברות בנות שלהם), העולות על 10% מהון המניות הרגילות שהונפקו על ידי התאגיד הפיננסי, והן מתחת לסף ההפחתה.
75	16	519		619	מיסים נדחים לקבל שנוצרו כתוצאה מהפרשי עיתוי שהן מתחת לסף ההפחתה.
תקרה להכללת הפרשות ברובד 2					
76		783		1,070	הפרשה כשירה להכללה במסגרת רובד 2 בהתייחס לחשיפות תחת הגישה הסטנדרטית, לפני יישום התקרה.
77		1,006		953	התקרה להכללת הפרשה במסגרת רובד 2 תחת הגישה הסטנדרטית.
מכשירי הון שאינם כשירים כהון פיקוחי הכפופים להוראות המעבר					
84		1,277		1,259	סכום התקרה הנוכחית למכשירים הנכללים בהון רובד 2 הכפופים להוראות המעבר [בהתאם להוראות המעבר בהוראה 299].
85		-		-	סכום שנוכה מהון רובד 2 בשל התקרה.

(1) יחס הון עצמי מזערי יחס ההון הכולל הנדרש החל מדו"ח ה-31 למרץ 2020 בהתאם להוראת שעה 250 הינו 8% | 11.5%, ליחס זה מתווספת דרישת הון בשיעור 1% מיתרת ההלוואות לדיור למועד הדיווח למעט ההלוואות לדיור שניתנו החל מה 19 למרץ 2020.

	א	ב
הרכב ההון הפיקוחי ליום 31.12.2019, במיליוני ש"ח		
הון עצמי רובד 1: מכשירים ועודפים		
1	927	הון מניות רגילות שהונפק על ידי התאגיד הבנקאי ופרמיה על מניות רגילות הכלולות בהון עצמי רובד 1.
2	7,772	עודפים, לרבות דיבידנד שהוצע או שהוכרז לאחר תאריך המאזן.
3	(131)	רווח כולל אחר מצטבר ועודפים שניתן להם גילוי.
4	233	מניות רגילות שהונפקו על ידי חברות בת של התאגיד הבנקאי שאוחדו והמוחזקות על ידי צד ג' (זכויות מיעוט).
6	8,801	הון עצמי רובד 1 לפני התאמות פיקוחיות וניכויים.
הון עצמי רובד 1: התאמות פיקוחיות וניכויים		
9	100	נכסים לא מוחשיים אחרים למעט זכויות שירות למשכנתאות, בניכוי מיסים נדחים לשלם.
14	5	רווחים והפסדים שטרם מומשו כתוצאה משינויים בשווי ההון של התחייבויות שנבעו משינויים בסיכון האשראי העצמי של התאגיד הבנקאי. בנוסף, בהתייחס להתחייבויות בגין מכשירים נגזרים, יש לגרוע את כל התאמות השווי החשבונאיות (DVA) הנובעות מסיכון האשראי העצמי של הבנק.
15	-	עודף יעודה על עתודה, בניכוי מיסים נדחים לשלם שיסולקו אם הנכס יהפוך לפגום או ייגרע בהתאם להוראות הדיווח לציבור.
26	(89)	התאמות פיקוחיות וניכויים נוספים שנקבעו על ידי המפקח על הבנקים
26א	-	מזה: בגין השקעות בהון של תאגידים פיננסיים.
26ב	-	מזה: בגין זכויות שירות למשכנתאות.
26ג	(89)	מזה: בגין השפעת תכנית התייעלות.
28	16	סך כל ההתאמות הפיקוחיות והניכויים בהון עצמי רובד 1.
29	8,785	הון עצמי רובד 1.
הון רובד 1 נוסף: מכשירים		
36	-	הון רובד 1 נוסף לפני ניכויים.
הון רובד 1 נוסף: ניכויים		
44	-	הון רובד 1 נוסף.
45	8,785	הון רובד 1.
הון רובד 2: מכשירים והפרשות		
46	1,462	מכשירים שהונפקו על ידי התאגיד הבנקאי (שאינם נכללים בהון רובד 1) ופרמיה על מכשירים אלו.
47	47	מכשירי הון רובד 2 שהונפקו על ידי התאגיד הכשירים להכללה בהון הפיקוחי בתקופת המעבר.
48	55	מכשירי הון רובד 2 שהונפקו על ידי חברות בת של התאגיד הבנקאי למשקיעי צד ג'.
49	55	מזה: מכשירי הון רובד 2 שהונפקו על ידי חברות בת של התאגיד הבנקאי והמוחזקים על ידי משקיעי צד ג', המופחתים בהדרגה מהון רובד 2.
10+11	781	הפרשות קבוצתיות להפסדי אשראי לפי השפעת המס המתייחס.
51	2,345	הון רובד 2 לפני ניכויים.
הון רובד 2: ניכויים		
57	-	סך כל ההתאמות הפיקוחיות להון רובד 2.
58	2,345	הון רובד 2.
59	11,130	סך ההון.
60	81,249	סך נכסי סיכון משוקללים.

	א	ב
הרכב ההון הפיקוחי ליום 31.12.2019, במיליוני ש"ח		
יחסי הון וכריות לשימור הון		
61	הון עצמי רובד 1 (כאחוז מנכסי סיכון משוקללים)	10.81%
62	הון רובד 1 (כאחוז מנכסי סיכון משוקללים)	10.81%
63	ההון הכולל (כאחוז מנכסי סיכון משוקללים)	13.70%
דרישות מזעריות שנקבעו על ידי המפקח על הבנקים		
69	יחס הון עצמי רובד 1 מזערי שנקבע על ידי המפקח על הבנקים	9.31%
71	יחס הון כולל מזערי שנקבע על ידי המפקח על הבנקים	12.81%
סכומים שמתחת לסף ההפחתה (לפני שקלול סיכון)		
72	השקעות בהון של תאגידים פיננסיים (למעט תאגידים בנקאיים וחברות בנות שלהם), שאינן עולות על 10% מהון המניות הרגילות שהונפקו על ידי התאגיד הפיננסי והן מתחת לסף ההפחתה.	169
73	השקעות בהון עצמי רובד 1 של תאגידים פיננסיים (למעט תאגידים בנקאיים וחברות בנות שלהם), העולות על 10% מהון המניות הרגילות שהונפקו על ידי התאגיד הפיננסי, והן מתחת לסף ההפחתה.	520
75	מיסים נדחים לקבל שנוצרו כתוצאה מהפרשי עיתוי שהן מתחת לסף ההפחתה.	514
תקרה להכללת הפרשות ברובד 2		
76	הפרשה כשירה להכללה במסגרת רובד 2 בהתייחס לחשיפות תחת הגישה הסטנדרטית, לפני יישום התקרה.	781
77	התקרה להכללת הפרשה במסגרת רובד 2 תחת הגישה הסטנדרטית.	923
מכשירי הון שאינם כשירים כהון פיקוחי הכפופים להוראות המעבר		
84	סכום התקרה הנוכחית למכשירים הנכללים בהון רובד 2 הכפופים להוראות המעבר [בהתאם להוראות המעבר בהוראה 299].	1,277
85	סכום שנוכה מהון רובד 2 בשל התקרה.	-

חלק 4 - יחס המינוף

השוואה בין הנכסים במאזן לבין מדידת החשיפה לצורך יחס המינוף (LRI)

31 בדצמבר 2019	30 בספטמבר 2019	30 בספטמבר 2020	
במיליוני ש"ח			
141,110	136,988	159,370	1 סך הנכסים בהתאם לדוחות הכספיים המאוחדים
-	-	-	2 ההתאמות בגין השקעות בישויות בתחום הבנקאות, הפיננסים, הביטוח או המסחר שאוחדו לצרכים חשבונאיים, אך אינם בתחולת האיחוד לצרכים פיקוחיים
-	-	-	3 ההתאמות בגין נכסי נאמנות שהוכרו במאזן בהתאם להוראות הדיווח לציבור, אך לא נכללו במדידת החשיפה של יחס המינוף
107	63	(571)	4 התאמות בגין מכשירים פיננסיים נגזרים
-	-	-	5 התאמות בגין עסקאות מימון ניירות ערך (לדוגמא: עסקאות רכש חוזר והלוואות מובטחות דומות אחרות)
9,274	9,022	9,348	6 התאמות בגין פריטים חוץ מאזניים (המרה של החשיפות החוץ מאזניות לסכומים שווי ערך אשראי)
629	809	915	7 התאמות אחרות (*)
151,120	146,882	169,062	8 חשיפה לצורך יחס המינוף

(*) עיקר סכום ההתאמות נובע מהפרשה קבוצתית להפסדי אשראי.

יחס המינוף בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 218 (LR2)

31 בדצמבר 2019	30 בספטמבר 2019	30 בספטמבר 2020	
במיליוני ש"ח			
140,739	136,694	158,931	חשיפות מאזניות
(101)	(101)	(99)	1 נכסים במאזן (למעט נגזרים ועסקאות מימון ניירות ערך, אך לרבות בטחונות)
140,638	136,593	158,832	2 (סכומים בגין נכסים שנוכו בקביעת הון רובד 1)
			3 סך חשיפות מאזניות (למעט בגין נגזרים ועסקאות מימון ניירות ערך)
			חשיפות בגין נגזרים
374	485	620	4 עלות השחלוף הקשורה לכל העסקאות בגין נגזרים (לדוגמא: לאחר הפחתת בטחון משתנה במזומן כשיר)
825	656	248	5 סכומי תוספות בגין חשיפה פוטנציאלית עתידית הקשורה לכל העסקאות בגין נגזרים
-	-	-	6 גילום (gross-up) ביטחונות שניתנו בגין נגזרים, שנוכו מהנכסים במאזן בהתאם להוראות הדיווח לציבור
-	-	-	7 (ניכויים של נכסי חייבים בגין בטחון משתנה במזומן שניתן בעסקאות בנגזרים)
-	-	-	8 (רגל צד נגדי מרכזי פטורה של חשיפות מסחריות שסולקו על ידי הלקוח)
-	-	-	9 סכום נקוב אפקטיבי מתואם של נגזרי אשראי שנכתבו
-	-	-	10 בניכוי: קיזוזים נקובים אפקטיביים מתואמים וניכוי תוספות בגין נגזרי אשראי שנכתבו
1,199	1,141	868	11 סך חשיפות בגין נגזרים
			חשיפות בגין עסקאות מימון ניירות ערך
9	126	14	12 נכסים ברוטו בגין עסקאות מימון ניירות ערך (ללא קיזוזים), לאחר התאמות בגין עסקאות שמטופלות כמכירה חשבונאית
-	-	-	13 (סכומים שקוזזו של מזומנים לשלם ושל מזומנים לקבל מנכסים ברוטו בגין עסקאות מימון ניירות ערך)
-	-	-	14 חשיפת סיכון אשראי של צד נגדי מרכזי בגין נכסי מימון ניירות ערך
-	-	-	15 חשיפות בגין עסקאות כסוכן
9	126	14	16 סך חשיפות בגין עסקאות מימון ניירות ערך
			חשיפות חוץ מאזניות אחרות
34,287	33,065	35,968	17 חשיפה חוץ מאזנית בערך נקוב ברוטו
(25,013)	(24,043)	(26,620)	18 (התאמות בגין המרה לסכומים שווי ערך אשראי)
9,274	9,022	9,348	19 פריטים חוץ מאזניים
			הון וסך החשיפות
8,785	8,683	9,106	20 הון רובד 1
151,120	146,882	169,062	21 סך החשיפות
			יחס מינוף
5.81%	5.91%	5.39%	22 יחס המינוף בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 218

ביום 15 בנובמבר 2020, פרסם בנק ישראל עדכון להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 250- התאמות להוראות ניהול בנקאי תקין לצורך התמודדות עם משבר הקורונה(הוראת שעה), במסגרתה עודכנה הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 218 בנושא יחס מינוף. העדכון מקל את דרישת יחס המינוף בחצי נקודת האחוז, כך שעל הבנק לעמוד ביחס מינוף שלא יפחת מ-4.5% על בסיס מאוחד (במקום 5%), וזאת כתאגיד בנקאי שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד הוא עד 24% מהיקף הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית. ההקלה תהיה בתוקף עד ליום 31 במרץ 2021, כאשר לאחר מכן ההקלה תחול ל-24 חודשים נוספים, ובלבד שיחס המינוף לא יפחת מיחס המינוף במועד תום תוקף ההוראה, או יחס המינוף המינימאלי שחל על התאגיד הבנקאי טרם להוראה, הנמוך מביניהם.

נצפתה ירידה ביחס המינוף בבנק שבאה על רקע השפעת משבר נגיף הקורונה והשלכותיו ונובעת מגידול בהיקף המאזן, כתוצאה מעלייה בהיקף יתרות העו"ש של הלקוחות, המופקדים בעיקר בבנק ישראל. על מנת למנוע מצב שיחס המינוף יהווה חסם להעמדת אשראי בנקאי, פרסם בנק ישראל את העדכון המוזכר לעיל, בנוגע להפחתת הדרישה של יחס המינוף המזערי.

30 באוקטובר 2020			פעילות לווים בישראל	
חובות אשר נמצאים בדחיית תשלומים, נכון למועד הדיווח				
סכום התשלומים שנדחו	מספר הלוואות	יתרת חוב רשומה		
במיליוני ש"ח				
9	7	151	עסקים גדולים	
7	7	20	עסקים בינוניים	
50	1,612	568	עסקים קטנים	
65	2,096	1,577	אנשים פרטיים - הלוואות לדיור	
28	4,346	274	אנשים פרטיים - אחר	
159	8,068	2,590	סך הכל	

מאז פרוץ משבר הקורונה, הבנק מאמץ את ההקלות הרגולטוריות שניתנות על-ידי בנק ישראל ומאפשר ללקוחותיו לדחות החזר תשלומים של הלוואות לפרק זמן של 3 עד 9 חודשים.

עיקר הבקשות נתקבלו בתחילת המשבר בחודשים מרס-אפריל ובעיקר בהלוואות לדיור. בחודש ספטמבר, הודיע בנק ישראל על הרחבה נוספת של המתווה בו ביקש, כי הבנקים יאפשרו דחייה נוספת עד סוף השנה (בקשות לדחייה ניתן להגיש עד ליום 31 בדצמבר 2020). עם תום תקופת ההקפאה הראשונה, ביום 30 ביוני 2020, חלה ירידה משמעותית, הן בהיקף תיק המשכנתאות המוקפא והן בהלוואות שאינן לדיור המוקפאות. לצד זאת, הבנק עוקב באופן שוטף אחר הגביה בפועל וצרכי הלקוחות ומאפשר דחיה נוספת של תשלומי הלוואות, בהתאם למתווה. בנוסף, הבנק אפשר גם ללקוחות עסקיים, אשר היו מעוניינים, לדחות את תשלומי הלוואות. במקביל, הבנק מעמיד ללקוחותיו העסקיים הלוואות במסגרת הקרן בערבות המדינה, המאפשרות להם להתמודד עם התמשכות המשבר והשלכותיו.

אשראי שניתן בערבות מדינה במסגרת ההתמודדות עם משבר הקורונה

30 בספטמבר 2020		פעילות לווים בישראל	
במיליוני ש"ח			
1,178		עסקים קטנים וזעירים	
342		עסקים בינוניים	
65		עסקים גדולים	
1,585		סך הכל	

עם פרוץ המשבר, הבנק חתם על הסכם עם החשב הכללי יחד עם בנקים נוספים במערכת הבנקאית ואחרים, להעמדת הלוואות בערבות מדינה שמטרתן לסייע לעסקים בישראל להתמודד עם קשיי תזרים שנוצרו כתוצאה מהתפשטות נגיף הקורונה, ולצורך כך הוקמו קרנות ייעודיות בשם "הקרן לעסקים קטנים ובינוניים לנפגעי קורונה" ו"הקרן לעסקים גדולים להתמודדות עם התפשטות נגיף הקורונה".

על פי ההסכמים ניתן להעמיד הלוואות ללוויים העומדים בכל התנאים הבאים:

- הלווה הינו עסק המאוגד בישראל.

- הלווה פנה בבקשה לקבלת הלוואה, כדי להתמודד עם הצרכים התזרימיים של העסק הנובעים מהתפשטות נגיף הקורונה.

ההלוואות ניתנו בערבות המדינה. שיעור ערבות המדינה הינו בין 75% לבין 85% מהלוואה בודדת ובין 12% לבין 15% מהסך הכולל של כל ההלוואות. שיעור הביטחונות המקסימלי מהלווה לא יעלה על 5%.

בחודש יולי, אושרה בוועדת הכספים מסגרת הלוואות, במסלול חדש-סיוע לעסקים קטנים ובינוניים שנקלעו לקשיים תזרימיים ומוגדרים בסיכון גבוה. שיעור הערבות מהלוואה בודדת יכול להגיע ל-95% (ו-60% מהסך הכולל). עסקים הרלוונטים לקרן הם אלו שנרשמה בהם ירידה, בשיעור של 40% ומעלה במחזור המכירות שלהם, באחד מהחודשים אפריל-ספטמבר לעומת התקופה המקבילה אשתקד.

איכות האשראי של חשיפות אשראי (CR1)

30 בספטמבר 2020				
א	ב	ג	ד	
יתרות ברוטו				
פגומים או בפיגור של 90 ימים או יותר	אחרים	הפרשות להפסדי אשראי או ירידות ערך	יתרות נטו	
במיליוני ש"ח				
999	93,170	(1,225)	92,944	1 חובות, למעט איגרות חוב
82	11,867	(20)	11,929	2 איגרות חוב
138	35,926	(77)	35,987	3 חשיפות חוץ מאזניות
1,219	140,963	(1,322)	140,860	4 סך הכל

30 בספטמבר 2019				
א	ב	ג	ד	
יתרות ברוטו				
פגומים או בפיגור של 90 ימים או יותר	אחרים	הפרשות להפסדי אשראי או ירידות ערך	יתרות נטו	
במיליוני ש"ח				
904	89,504	(908)	89,500	1 חובות, למעט איגרות חוב
8	10,138	(3)	10,143	2 איגרות חוב
111	33,068	(60)	33,119	3 חשיפות חוץ מאזניות
1,023	132,710	(971)	132,762	4 סך הכל

31 בדצמבר 2019				
א	ב	ג	ד	
יתרות ברוטו				
פגומים או בפיגור של 90 ימים או יותר	אחרים	הפרשות להפסדי אשראי או ירידות ערך	יתרות נטו	
במיליוני ש"ח				
958	91,044	(930)	91,072	1 חובות, למעט איגרות חוב
8	10,652	(4)	10,656	2 איגרות חוב
124	33,055	(57)	33,122	3 חשיפות חוץ מאזניות
1,090	134,751	(991)	134,850	4 סך הכל

הגישה הסטנדרטית - חשיפות לאחר הפחתת בטחונות (CRM) ולאחר מקדמי המרה לאשראי (CCF), לפי סוגי נכסים ומשקלות סיכון (CR5) במיליוני ש"ח

30 בספטמבר 2020

יג	יב	י	ט	ח	ז	ו	ה	ד	ג	א	
סה"כ חשיפות אשראי (אחרי CCF ואחרי CRM)	אחר	150%	100%	75%	60%	50%	35%	20%	10%	0%	
											סוגי הנכסים
64,185	-	-	-	-	-	-	-	-	-	64,185	1 ריבוניות, הבנקים המרכזיים שלהן ורשות מוניטרית ארצית
836	-	-	-	-	-	-	-	836	-	-	2 ישויות סקטור ציבורי (PSE) שאינן ממשלה מרכזית
3,053	-	-	2	-	-	10	-	3,006	-	35	3 בנקים (לרבות בנקים רב צדדיים לפיתוח (MDB))
33,140	-	-	31,893	-	-	488	-	759	-	-	5 תאגידים
21,850	-	-	3	21,847	-	-	-	-	-	-	6 חשיפות קמעונאיות ליחידים
4,872	-	-	-	4,872	-	-	-	-	-	-	7 הלוואות לעסקים קטנים
26,890	-	-	314	5,651	3,377	7,164	10,384	-	-	-	8 בביטחון נכס למגורים
2,157	-	-	2,157	-	-	-	-	-	-	-	9 בביטחון נדל"ן מסחרי
894	-	519	375	-	-	-	-	-	-	-	10 הלוואות בפיגור
2,888	-	113	2,041	-	-	-	-	-	-	734	11 נכסים אחרים*
238	-	93	145	-	-	-	-	-	-	-	11 א* מזה: בגין מניות
160,765	-	632	36,785	32,370	3,377	7,662	10,384	4,601	-	64,954	12 סך הכל

היתרות בגילוי כוללות יתרות חוב מאזניות וחוז מאזניות, למעט השקעות בתאגידים פיננסיים ומיסים נדחים מתחת לסף הניכוי הכפופים למשקל סיכון של 250%.

30 בספטמבר 2019

יג	יב	י	ט	ח	ז	ו	ה	ד	ג	א	
סה"כ חשיפות אשראי (אחרי CCF ואחרי CRM)	אחר	150%	100%	75%	60%	50%	35%	20%	10%	0%	
											סוגי הנכסים
45,191	-	-	-	-	-	-	-	-	-	45,191	1 ריבוניות, הבנקים המרכזיים שלהן ורשות מוניטרית ארצית
1,026	-	-	-	-	-	-	-	913	-	113	2 ישויות סקטור ציבורי (PSE) שאינן ממשלה מרכזית
2,997	-	-	6	-	-	16	-	2,680	-	295	3 בנקים (לרבות בנקים רב צדדיים לפיתוח (MDB))
32,297	-	-	31,188	-	-	377	-	732	-	-	5 תאגידים
22,427	-	-	7	22,420	-	-	-	-	-	-	6 חשיפות קמעונאיות ליחידים
4,627	-	-	-	4,627	-	-	-	-	-	-	7 הלוואות לעסקים קטנים
24,540	-	-	245	6,325	1,774	6,244	9,952	-	-	-	8 בביטחון נכס למגורים
2,045	-	-	2,045	-	-	-	-	-	-	-	9 בביטחון נדל"ן מסחרי
597	-	415	182	-	-	-	-	-	-	-	10 הלוואות בפיגור
2,675	-	136	1,871	-	-	-	-	-	-	668	11 נכסים אחרים*
296	-	110	186	-	-	-	-	-	-	-	11 א* מזה: בגין מניות
138,422	-	551	35,544	33,372	1,774	6,637	9,952	4,325	-	46,267	12 סך הכל

היתרות בגילוי כוללות יתרות חוב מאזניות וחוז מאזניות, למעט השקעות בתאגידים פיננסיים ומיסים נדחים מתחת לסף הניכוי הכפופים למשקל סיכון של 250%.

יג	יב	י	ט	ח	ז	ו	ה	ד	ג	א	
סה"כ חשיפות אשראי אחר (אחר) (אחר) (CRM)	אחר	150%	100%	75%	60%	50%	35%	20%	10%	0%	
											סוגי הנכסים
47,775	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1 ריבוניות, הבנקים המרכזיים שלהן ורשות מוניטרית ארצית
1,174	-	-	-	-	-	-	-	914	-	260	2 ישויות סקטור ציבורי (PSE) שאינן ממשלה מרכזית
3,965	-	-	1	-	-	21	-	3,293	-	650	3 בנקים (לרבות בנקים רב צדדיים לפיתוח (MDB))
32,416	-	-	31,562	-	-	257	-	597	-	-	5 תאגידים
22,449	-	-	6	22,443	-	-	-	-	-	-	6 חשיפות קמעונאיות ליחידים
4,505	-	-	-	4,505	-	-	-	-	-	-	7 הלואות לעסקים קטנים
24,957	-	-	266	6,146	2,108	6,443	9,994	-	-	-	8 בביטחון נכס למגורים
2,125	-	-	2,125	-	-	-	-	-	-	-	9 בביטחון נדל"ן מסחרי
735	-	547	188	-	-	-	-	-	-	-	10 הלואות בפיגור
2,458	-	129	1,644	-	-	-	-	-	-	685	11 נכסים אחרים*
327	-	106	227	-	-	-	-	-	-	-	11 א* מזה: בגין מניות
142,559	-	676	35,792	33,094	2,108	6,721	9,994	4,804	-	49,370	12 סך הכל

היתרות בגילוי כוללות יתרות חוב מאזניות וחוב מאזניות, למעט השקעות בתאגידים פיננסיים ומיסים נדחים מתחת לסף הניכוי הכפופים למשקל סיכון של 250%.

מידע נוסף על סיכון אשראי

הבנק ממשיך לפעול לעדכון מוקדי הסיכון בתיק האשראי ולנטר את הלקוחות, אשר עלולים להיות מושפעים מהתמשכות המשבר. הבנק נוקט באמצעים למזעור סיכונים אשראי.

מניתוח האשראי לפי מגזרי פעילות וענפי משק, ניתן לראות כי הענפים שזוהו ככאלה שעשויים להיפגע משמעותית מהמשבר הינם שירותים עסקיים (הכוללים, בין היתר, סוכנויות נסיעות), בתי מלון ושירותי הארחה ואוכל, ומסחר. משקי הבית עלולים להיפגע אף הם מהמשבר, בעיקר לאור הגידול החד בשיעור מבקשי התעסוקה ואי הוודאות הכלכלית והתעסוקתית.

כ-79% מיתרת סיכון האשראי לאנשים פרטיים הינו מבעלי הכנסה חודשית מעל 10 אלפי ש"ח. שיעור החובות אשר נמצאים בדחיית תשלומים מהווה כ-3% מסך האשראי לציבור. שיעור יתרת ההלוואות לדיור שבגינן בוצע דחיית תשלומים מהווה כ-7% מיתרת ההלוואות לדיור. עם תום תקופת ההקפאה הראשונה ביום 30 ביוני 2020, חלה ירידה משמעותית בהיקף האשראי המוקפא בהלוואות לדיור. לצד זאת, הבנק עוקב באופן שוטף אחר הגביה בפועל וצרכי הלקוחות ומאפשר דחיה נוספת של תשלומי ההלוואות, בהתאם להקלות הרגולטוריות ומצב הלווה. לפרטים נוספים לגבי הלוואות לדיור ר' בהמשך וכן בפרק סקירת הסיכונים בדוח ההנהלה והדירקטוריון בדוח הכספי ליום 30 בספטמבר 2020.

סיכון האשראי הכולל לפי ענפי משק (במיליוני ₪)

30 בספטמבר 2020									
חובות ⁽²⁾ וסיכון אשראי חוץ מאזני (למעט נגזרים) ⁽³⁾							סיכון אשראי כולל ⁽¹⁾		
הפסדי אשראי ⁽⁴⁾							דירוג ביצוע אשראי		
יתרת ההפרשה להפסדי אשראי	מחיקות חשבונאיות נטו	הוצאות בגין הפסדי אשראי	פגום	בעייתי ⁽⁶⁾	מזה: חובות ⁽²⁾	סך הכל	בעייתי ⁽⁶⁾	אשראי ⁽⁵⁾	סך הכל
8	1	2	5	13	508	615	13	571	620
1	-	1	-	-	278	346	13	358	377
247	27	84	179	489	7,704	10,494	489	9,948	10,676
84	5	20	37	136	5,604	10,139	136	9,907	10,238
37	(2)	13	101	161	5,707	6,158	178	6,001	6,391
7	-	-	1	12	843	1,065	12	1,193	1,232
172	20	38	62	195	6,197	7,545	208	6,860	7,633
24	3	16	23	36	946	1,091	52	980	1,108
22	3	5	12	56	941	1,131	59	1,044	1,212
41	1	4	161	166	1,146	1,841	166	1,689	1,891
28	-	5	7	12	6,847	9,833	12	13,924	13,970
120	8	90	76	279	2,055	2,878	279	2,461	2,906
26	2	16	29	53	2,876	3,453	53	3,133	3,468
817	68	294	693	1,608	41,652	56,589	1,670	58,069	61,722
161	(2)	38	6	320	27,469	29,998	320	29,401	29,998
323	32	80	160	341	21,210	34,495	341	33,555	34,511
1,301	98	412	859	2,269	90,331	121,082	2,331	121,025	126,231
-	-	-	-	-	883	888	-	1,142	1,142
-	-	-	-	-	651	681	-	10,597	10,597
1,301	98	412	859	2,269	91,865	122,651	2,331	132,764	137,970
פעילות לווים בחו"ל									
1	-	1	8	8	479	484	8	885	893
-	-	-	-	-	1,825	1,858	-	2,626	2,626
-	-	-	-	-	-	-	-	994	994
1	-	1	8	8	2,304	2,342	8	4,505	4,513
1,302	98	413	867	2,277	90,810	121,566	2,339	121,910	127,124
-	-	-	-	-	2,708	2,746	-	3,768	3,768
-	-	-	-	-	651	681	-	11,591	11,591
1,302	98	413	867	2,277	94,169	124,993	2,339	137,269	142,483

הערות:

- סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות (אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אגרות חוב וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר), אגרות חוב, נירות ערך שנשאלו, נכסים בגין מכשירים נגזרים וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, בסך 94,169 מיליון ש"ח, 11,929 מיליון ש"ח, 14 מיליון ש"ח, 1,438 מיליון ש"ח ו-34,933 מיליון ש"ח, בהתאמה.
- כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים (יתרת ההפרשה בגין מכשירים אלה, מוצגת במאזן בסעיף התחייבויות אחרות).
- סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.
- סיכון אשראי מאזני וחץ מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיור שבגין קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.
- כולל סיכון אשראי מאזני בסך של 104 מיליון ש"ח וסיכון אשראי חוץ מאזני בסך של 99 מיליון ש"ח בגין הלוואות לדיור שהועמדו לקבוצות רכישה מסוימות הנמצאות בהליכי בנייה.
- יתרת החובות המסחריים כוללת הלוואות לדיור בסך 3,135 מיליון ש"ח, המשולבות במערך העסקאות והבטחונות של עסקי לווים מסחריים או שהועמדו לקבוצות רכישה הנמצאות בהליכי בנייה.

סיכון האשראי הכולל לפי ענפי משק (במיליוני ש"ח) (המשך)

31 בדצמבר 2019									
חובות (2) וסיכון אשראי חוץ מאזני (למעט נגזרים) (3)					סיכון אשראי כולל (1)				
הפסדי אשראי (4)									
יתרת ההפרשה להפסדי אשראי	מחיקות חשבונאיות נטו	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	פגום	בעייתי (6)	מזה: חובות (2)	סך הכל	בעייתי (6)	דירוג ביצועי אשראי (5)	סך הכל
פעילות לווים בישראל									
7	2	4	6	14	494	595	14	568	599
1	-	1	-	-	219	330	-	378	379
191	(8)	(8)	197	402	7,011	9,786	402	9,227	9,959
71	(19)	(24)	61	97	5,310	10,179	97	9,838	10,266
22	(3)	(3)	71	84	5,308	5,934	84	5,905	6,143
6	1	1	-	14	904	1,094	14	1,221	1,292
159	49	62	92	259	6,680	7,706	259	7,366	7,837
10	5	4	8	17	835	968	17	901	981
19	4	10	6	72	921	1,114	76	1,132	1,243
38	-	27	167	171	1,108	1,798	171	1,654	1,864
21	(4)	(7)	3	12	7,994	10,451	12	13,903	13,936
34	11	21	30	100	1,921	2,708	100	2,493	2,733
11	2	1	26	49	2,585	3,232	49	2,977	3,251
590	40	89	667	1,291	41,290	55,895	1,295	57,563	60,483
121	1	3	10	228	25,583	27,803	228	27,254	27,803
275	65	69	148	328	21,669	34,058	328	32,688	34,075
986	106	161	825	1,847	88,542	117,756	1,851	117,505	122,361
-	-	-	-	-	964	994	-	1,162	1,162
-	-	-	-	-	1,039	1,049	-	7,481	7,481
986	106	161	825	1,847	90,545	119,799	1,851	126,148	131,004
פעילות לווים בחו"ל									
1	(23)	(23)	8	8	287	290	8	1,318	1,326
-	-	-	-	-	1,170	1,218	-	2,463	2,463
-	-	-	-	-	-	-	-	1,956	1,956
1	(23)	(23)	8	8	1,457	1,508	8	5,737	5,745
987	83	138	833	1,855	88,829	118,046	1,859	118,823	123,687
-	-	-	-	-	2,134	2,212	-	3,625	3,625
-	-	-	-	-	1,039	1,049	-	9,437	9,437
987	83	138	833	1,855	92,002	121,307	1,859	131,885	136,749

הערות:

- סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות, אגרות חוב, ניירות ערך שנשאלו, נכסים בגין מכשירים נגזרים וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, בסך 92,002 מיליון ש"ח, 10,656 מיליון ש"ח, 9 מיליון ש"ח, 1,091 מיליון ש"ח ו-32,991 מיליון ש"ח, בהתאמה.
- כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים (יתרת ההפרשה בגין מכשירים אלה, מוצגת במאזן בסעיף התחייבויות אחרות).
- סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.
- סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיר שביגין קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור והלוואות לדיר שביגין לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.
- כולל סיכון אשראי מאזני בסך של 233 מיליון ש"ח וסיכון אשראי חוץ מאזני בסך של 91 מיליון ש"ח בגין הלוואות לדיר שהועמדו לקבוצות רכישה מסוימות הנמצאות בהליכי בנייה.
- יתרת החובות המסחריים כוללת הלוואות לדיר בסך 2,718 מיליון ש"ח, המשולבות במערך העסקאות והבטחונות של עסקי לווים מסחריים או שהועמדו לקבוצות רכישה הנמצאות בהליכי בנייה.

סיכון אשראי לאנשים פרטיים (ללא הלוואות לדיור וללא נגזרים)

בשנים האחרונות ועד לפרוץ משבר הקורונה, הצריכה הפרטית הייתה במגמת צמיחה וכפועל יוצא גם היקף האשראי לאנשים פרטיים. הבנקים בקבוצה מעמידים אשראי צרכני למגוון משקי הבית המורכב בעיקר מלקוחות שכירים, חלקם במערכת החינוך ובמערכת הביטחון. מדיניות האשראי לאנשים פרטיים משקפת את תיאבון הסיכון של הבנק וכוונותיו לגבי רמות הסיכון שברצונו ליטול וכן את הפרופיל הרצוי לתיק האשראי לאנשים פרטיים והיקפו ביחס לתיק האשראי הכולל.

השפעת התפשטות נגיף הקורונה על האשראי לאנשים פרטיים

התפשטות נגיף הקורונה בארץ ובעולם הביאה למשבר כלכלי במשק, הכולל תודותיו בפתיחה וסגירה של עסקים ומקומות עבודה ועליה חדה בשיעורי האבטלה, לרבות עובדים שהוצאו לחל"ת. כחלק ממאמצי הבנק לנהוג ברגישות ובאורך רוח כלפי הלקוחות, אימץ הבנק את המתווים שהוצעו על ידי בנק ישראל לביצוע דחיות תשלומים. אימוץ המתווים כאמור, הביא לעיכוב בהתממשות הסיכונים הקיימים של הלקוחות ולקושי באמידת מלאו עוצמת הפגיעה באשראי לאנשים פרטיים בבנק. עם זאת, הבנק בחן את הסיכונים, כפי שידועים עד כה, סיווג חובות נוספים של אנשים פרטיים כחובות בעייתיים והגדיל את ההפרשה הקבוצתית בהתאם.

להלן התפלגות סיכון האשראי לאנשים פרטיים בישראל:

שינוי לעומת		יתרה ליום			
31 בדצמבר	30 בספטמבר	31 בדצמבר	30 בספטמבר	2020	
2019	2019	2019	2019	2020	
	%-ב			במיליוני ש"ח	
(13.7)	(14.5)	5,448	5,499	4,700	יתרות עו"ש ויתרות מנוצלות בכרטיסי אשראי הלוואות אחרות
1.8	1.6	16,221	16,251	16,510	סך כל סיכון האשראי המאזני
(2.1)	(2.5)	21,669	21,750	21,210	מסגרות עו"ש לא מנוצלות
9.6	8.4	4,273	4,323	4,685	מסגרות כרטיסי אשראי לא מנוצלות
7.7	11.5	6,851	6,616	7,378	סיכון אשראי חוץ מאזני אחר
(3.4)	(3.9)	1,265	1,272	1,222	סך כל סיכון האשראי החוץ מאזני
7.2	8.8	12,389	12,211	13,285	סך כל סיכון האשראי הכולל
1.3	1.6	34,058	33,961	34,495	ממוצע היקף האשראי המאזני, כולל משיכת יתר בעו"ש, יתרות מנוצלות בכרטיסי אשראי והלוואות
(0.3)	0.1	20,655	20,578	20,602	

להלן התפלגות סיכון האשראי הבעייתי מסך החובות לאנשים פרטיים בישראל:

שינוי לעומת		יתרה ליום			
31 בדצמבר	30 בספטמבר	31 בדצמבר	30 בספטמבר	2020	
2019	2019	2019	2019	2020	
	%-ב			במיליוני ש"ח	
8.1	41.6	148	113	160	סיכון אשראי פגום
0.6	(27.0)	180	248	181	סיכון אשראי בעייתי לא פגום
1.3	1.6	33,730	33,601	34,154	סיכון אשראי לא בעייתי
1.3	1.6	34,058	33,961	34,495	סך כל סיכון האשראי
(34.6)	(29.2)	26	24	17	מזה: חובות שאינם פגומים בפיגור של 90 ימים או יותר
8.3	18.2	108	99	117	יתרת ארגוני החוב שבהסדר מתוך האשראי הבעייתי
		0.32%	0.35%	0.50%	שיעור ההוצאות בגין הפסדי אשראי מסך האשראי לציבור*

(*) על בסיס שנתי

לפרוט נוסף ראה פרק סיכון אשראי בסקירת הסיכונים בדוח ההנהלה והדירקטוריון ליום 30 בספטמבר 2020.

סיכונים בתיק הלוואות לדיור

הבנק נוקט במדיניות אשראי מידתית המאשרת על ידי דירקטוריון הבנק ונבחנת מידי שנה ומתעדכנת על פי השינויים והתמורות בארץ, שינויים ברגולציה וכיו"ב. כחלק ממדיניות זו, הבנק עוקב באופן שוטף אחר ההתפתחויות בתיק המשכנתאות ונוקט במגוון אמצעים לשם ניהול הסיכונים בו. הסיכונים נבחנים בהתאם למדיניות שנקבעה לגבי תיאבון הסיכון בתחום המשכנתאות, הן ברמת העסקה הבודדת והן ברמה של כלל תיק המשכנתאות של הקבוצה. הבנק מנהל את הסיכונים, בין השאר, על-ידי השתת מגבלות בפרמטרים שונים, כגון שיעור המימון (LTV), שיעור החזר מההכנסה, שיעור הלוואות בריבית משתנה, שיעור הלוואות הניתנות לתקופות ארוכות (מעל 25 שנה) ועוד. בעת מתן משכנתא, הבנק בוחן את ההסתברות לכשל על-ידי שימוש במודל סטטיסטי וגם בוחן את יכולת החזר של הלקוח בתרחישים אפשריים של שינויי ריבית. הבנק נוקט משנה זהירות בנכסים בהם המצב הרישומי מורכב, תוך מתן משקל יתר לטיב הלקוח ולשיעור המימון.

הבנק מבצע בקרה חודשית אחר התפתחות מאפייני הסיכון בתיק המשכנתאות, בהתאם למגבלות על פי פרמטרים במדיניות האשראי. בנוסף נעשה מעקב אחר השתנות היקף החוב הבעייתי בתיק המשכנתאות ואחר שיעור הפיגורים בו והשוואת הנתונים לאלו של כלל המערכת הבנקאית. בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2020 העמיד הבנק משכנתאות לציבור, בניטרול מיחזורים, בסכום כולל של 4,216 מיליון ש"ח, בהשוואה ל- 3,247 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של 29.8%.

השפעת התפשטות נגיף הקורונה על אשראי לדיור

בחודש מרס, החל הבנק, בתהליך מול לווים שנכנסו לקשיים בעקבות משבר הקורונה, להקפיא את החזר התשלום החודשי של ההלוואות לדיור. התהליך כלל דחייה של תשלומי ההלוואות לדיור, לתקופה של עד תשעה חודשים בהיקף של 76 מיליון ש"ח, נכון ליום 30 בספטמבר 2020 וזאת בהתאם לאמור בבאור 2.ג.1 לדוחות הכספיים. על פי המתווה המורחב שגובש על ידי בנק ישראל, לקוחות שדחו את תשלומי ההלוואות לדיור לתקופה של עד ששה חודשים, יכולים לקבל דחייה נוספת עד לתאריך 31 בדצמבר 2020. לקוחות שטרם דחו את תשלומי ההלוואות לדיור ומעוניינים בדחייתם, יכולים לקבל דחייה של עד ששה חודשים. יש להגיש את הבקשה עד ליום 31 בדצמבר 2020.

בנוסף, פרסם בנק ישראל הקלות רגולטוריות הקשורות להוראות נב"ת 329 בנושא "מגבלות למתן הלוואות לדיור". בהתאם להקלות, הבנק רשאי לאשר הלוואה לדיור שלא לצורך רכישת זכות במקרקעין, עד לשיעור מימון של 70%, לעומת 50% כפי שהיה טרם ההקלה, בכפוף להצהרת הלווה, כי ההלוואה אינה מיועדת למטרת רכישת דירה להשקעה. כמו כן, הבנק רשאי להסתמך על הכנסות הלווה, בשלושת החודשים שקדמו ליציאתו לחל"ת או לירידה למשרה חלקית בשל משבר הקורונה, בהתקיים תנאים מסוימים.

להלן נתונים לגבי מאפיינים שונים של אשראי לדיור שהעמיד הבנק - שיעור מסך הביצועים החדשים:

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום					
30.09.19	31.12.19	31.03.20	30.06.20	30.09.20	
26.3%	28.7%	29.1%	31.3%	35.0%	שיעור מימון מעל 60%
0.0%	0.0%	0.0%	0.1%	0.3%	שיעור החזר מהכנסה מעל 40% (למטרת רכישה ובהחזר חודשי)
35.1%	33.1%	32.5%	34.9%	33.7%	שיעור בריבית משתנה בתדירות קצרה מ-5 שנים (*)
57.8%	55.2%	53.2%	56.7%	55.0%	שיעור בריבית משתנה
2.0%	2.8%	2.3%	2.6%	2.6%	שיעור ההלוואות לכל מטרה
11.4%	10.1%	10.9%	9.6%	9.6%	שיעור ההלוואות להשקעה מרכישה
22.2	22.1	22.1	23.2	22.5%	תקופת פירעון מקורית ממוצעת בשנים (למטרת רכישה ובהחזר חודשי)

(*) כולל הלוואות עליהן לא חלות המגבלות הקבועות בהוראת ניהול בנקאי תקין 329 "מגבלות למתן הלוואות לדיור". ללא ההלוואות הנ"ל: 30.09.20 - 32.2%, 30.06.20 - 33.5%, 31.03.20 - 31.1%, 31.12.19 - 31.4%, 30.09.19 - 33.1%. לפרטים נוספים ראה פרק סקירת הסיכונים בדוח ההנהלה והדירקטוריון בדוח הכספי ליום 30 בספטמבר 2020.

סיכונים בענף הבינוי והנדל"ן

על רקע הסיכון בו פועלת המערכת הבנקאית הישראלית בתחום האשראי לבינוי ונדל"ן וכן על רקע השינויים וההתפתחויות בשוק האשראי לדיור, הוראות המפקח על הבנקים, והתקנות הממשלתיות, נוקט הבנק במדיניות אשראי מידתית וזהירה המאפשרת על ידי דירקטוריון הבנק ונבחנת מידי שנה ומתעדכנת על פי השינויים והתמורות בארץ, שינויים ברגולציה וכיו"ב. מדיניות זו באה לידי ביטוי בבחינת שיעור המימון, בחינת כשלים זהירה בליווי פרויקטים לבניה, ובחינת שיעור ההון העצמי והמכירות המוקדמות, וזאת על מנת לצמצם ככול הניתן את הסיכונים.

כמו כן, אימץ הבנק מדיניות פרטנית ביחס לתחומי הפעילות השונים בתחום הנדל"ן והבינוי, ובהם ליווי בניה למגורים, ליווי בניה במסגרת תכנית מחיר למשתכן, ליווי בניה ביעוד למניב, וכן אשראי לנדל"ן מניב ביעוד למשרדים, מסחר ותעשייה. הבנק מעניק אשראי לקבוצות רכישה ומתמקד בקבוצות הבונות באזורי ביקוש ובקבוצות בהן המארגן הינו בעל ניסיון מוכח בתחום.

מעבר לבדיקות הנעשות באופן שוטף, הבנק מקיים דיון תקופתי בכל תיקי האשראי, ובוחן את מצב הפרויקטים וכן את רמת הסיכון בכל פרויקט על בסיס חודשי ומצמצם חשיפות בהתאם. הבנק מקפיד לתמחר כל עסקה בהתאם לסיכון ולריתוק ההון הנדרש.

הפרמטרים המשמשים את הבנק לבחינת הסיכון בתיק האשראי לנדל"ן הינם בעיקר שיעור המימון (Loan To Value), יחס בין סכום האשראי לבין שווי הנכסים המשמשים לביטחון במועד אישור ההלוואה על פי הערכת שווי עדכנית וקיום מקורות יציבים לפרעון האשראי.

בחינת הסיכונים בתיק הבינוי מבוצעת על בסיס חודשי ועל פי דוחות ביצוע המתקבלים מאת המפקח על הפרויקט, כאשר הסיכונים הנבחנו הם הן ברמת סיכון השוק והן ברמת סיכון הביצוע.

בשל השפעת נגיף הקורונה קיים חשש לירידה בביקוש לנדל"ן מניב, בעיקר במשרדים ובמסחר. הבנק נוקט במדיניות מידתית ועיקר האשראי הינו בביטחון נכסים.

להלן נתונים על סיכון האשראי לציבור בענף הבינוי והנדל"ן בישראל:

31 בדצמבר		30 בספטמבר		
2019	2019	2020		
		במיליוני ש"ח		
				סיכון אשראי כולל⁽¹⁾
				נדל"ן שבנייתו לא הושלמה
				מזה: קרקע גולמית
				נדל"ן בתהליכי בניה
				נדל"ן שבנייתו הושלמה
				אחר ⁽²⁾
				סך הכל
2,123	1,965	2,307		
4,467	4,286	4,382		
4,255	4,163	4,696		
5,564	5,264	5,244		
16,409	15,678	16,629		

(1) מזה: אשראי המובטח בנדל"ן למגורים בסך של 5,359 מיליון ש"ח, אשראי המובטח בנדל"ן לתעשייה בסך של 739 מיליון ש"ח ואשראי המובטח בנדל"ן למסחר בסך של 5,287 מיליון ש"ח (30.9.19 - 4,932 מיליון ש"ח, 574 מיליון ש"ח ו-4,908 מיליון ש"ח, בהתאמה, 31.12.19 - 5,107 מיליון ש"ח, 634 מיליון ש"ח ו-5,104 מיליון ש"ח, בהתאמה).

(2) כולל אשראי ללווים בענף הבינוי והנדל"ן בישראל, להם בטחון שאינו נדל"ן, או לווים ששווי הנכס שלהם למימוש מהיר מבטיח פחות מ-50% מסך סיכון האשראי של הלווה.

חלק 5 א- סיכון אשראי של צד נגדי

סיכון אשראי של צד נגדי הוא הסיכון שהצד הנגדי לעסקה יכנס לכשל טרם מועד הסילוק הסופי של התשלומים בגין העסקה. הפסד כלכלי ייגרם אם בעת כניסתו של הצד הנגדי למצב של כשל, יהיו עסקאות עמו בעלות ערך כלכלי חיובי לבנק. סיכון אשראי צד נגדי בבנק נגרם עקב פעילות בנגזרים מול מוסדות פיננסיים.

בניגוד לחשיפת האשראי, בה החשיפה היא חד צדדית והבנק נושא לבדו בסיכון להפסד, סיכון צד נגדי יוצר סיכון דו צדדי להפסד וזאת בהתאם להיות ערך העסקה חיובי או שלילי עבור כל אחד מצדדי העסקה. שווי השוק של העסקאות אינו וודאי והוא יכול להשתנות לאורך חיי העסקה, בשל שינויים בפרמטרים הרלוונטיים בשוק.

השפעת התפשטות נגיף הקורונה

מאז תחילת משבר הקורונה, חל גידול בחשיפות האשראי של הבנק למוסדות פיננסיים זרים, וזאת בעיקר עקב הגידול במחזורי הפעילות בניירות ערך זרים של לקוחות הבנק וכפועל יוצא, גידול בדרישת הביטחונות.

מרבית החשיפה של הבנק הינה למוסדות פיננסיים זרים שהינם בעלי איתנות פיננסית גבוהה, אשר מרביתם בקבוצת דירוג השקעה A⁻ ומעלה. במהלך שלושת הרבעונים הראשונים של השנה, לא בוצעה הורדת דירוג משמעותית בדירוג האשראי של מוסדות פיננסיים אלו.

ברבעון השלישי של השנה, המשיכו להצטמצם מרווחי האשראי של מרבית המוסדות הפיננסיים הזרים אליהם יש לבנק חשיפות אשראי מהותיות, בהשוואה למחצית הראשונה של השנה, אך הם עדיין גבוהים בהשוואה לסוף שנת 2019.

מרווחי האשראי גדלו מרמה של 0.3%-0.55% טרם המשבר, לרמה של 0.5%-1.5% בשיא המשבר. במהלך הרבעון השלישי המשיכה מגמת שיפור במרווחי האשראי שהחלה ברבעון השני, וליום 30.09.20 הצטמצמו המרווחים לרמות של 0.40%-0.7%.

סיכון אשראי צד נגדי SA-CCR

במרס 2014, פרסמה וועדת באזל לפיקוח בנקאי (BCBS) הוראה בדבר "גישה סטנדרטית לחישוב חשיפה לסיכון אשראי צד נגדי SA-CCR". גישה זו היא חלק ממסמך "הוראת באזל 3 - השלמת הרפורמות לאחר המשבר" המוכרת גם כ"באזל 4". בספטמבר 2017, שלח בנק ישראל דרישה לביצוע סקר השפעה כמותית. הבנק ביצע את הסקר כנדרש. שיטת המדידה החדשה צפויה לשנות את אופן חישוב הקצאת ההון בגין סיכון אשראי הגלום במכשירים נגזרים. באפריל 2019, הודיע בנק ישראל שבכוונתו לפעול להכנסת הוראה זו שנה לאחר תאריך היישום בפועל באיחוד האירופאי. באוקטובר 2019, פרסמה ועדת באזל שהיישום באירופה נקבע לתאריך ה-28 ביוני 2021, כך שהמועד הנוכחי ליישום בישראל הוא 28 ביוני 2022. הבנק נערך לכניסת ההוראה לתוקף.

ניתוח חשיפה לסיכון אשראי של צד נגדי (CCR) לפי גישה פיקוחית (CCR1) במיליוני ש"ח

ליום 30 בספטמבר 2020

א	ב	ה	ו	
עלות שחלוף	חשיפה פוטנציאלית עתידית	EAD לאחר CRM	RWA לאחר	
620	1,455	967	757	1 שיטת החשיפה הנוכחית
-	-	-	-	3 הגישה המקיפה להפחתת סיכון אשראי (לעסקאות מימון ניירות ערך (SFT))
620	1,455	967	757	6 סך הכל

ליום 30 בספטמבר 2019

א	ב	ה	ו	
עלות שחלוף	חשיפה פוטנציאלית עתידית	EAD לאחר CRM	RWA לאחר	
485	1,037	858	642	1 שיטת החשיפה הנוכחית
-	-	-	-	3 הגישה המקיפה להפחתת סיכון אשראי (לעסקאות מימון ניירות ערך (SFT))
485	1,037	858	642	6 סך הכל

ליום 31 בדצמבר 2019

א	ב	ה	ו	
עלות שחלוף	חשיפה פוטנציאלית עתידית	EAD לאחר CRM	RWA לאחר	
373	1,065	734	512	1 שיטת החשיפה הנוכחית
-	-	-	-	3 הגישה המקיפה להפחתת סיכון אשראי (לעסקאות מימון ניירות ערך (SFT))
373	1,065	734	512	6 סך הכל

הקצאת הון בגין התאמת שערך לסיכון אשראי (CVA) (CCR2) במיליוני ש"ח

א	ב	א	ב	א	ב	
EAD לאחר CRM	RWA	EAD לאחר CRM	RWA	EAD לאחר CRM	RWA	
916	213	758	184	680	160	3 סך כל התיקים שמחשבים בגינם CVA לפי הגישה הסטנדרטית

חלק 6 - סיכון שוק

סיכון שוק (סיכון פיננסי) הינו סיכון קיים או עתידי להפסד או לירידת ערך הנובע משינוי בשווי הכלכלי של מכשיר פיננסי, תיק מסוים או קבוצת תיקים וברמה הכוללת, עקב שינויים במחירים, שערים, מרווחים ופרמטרים אחרים בשווקים, ובכללם: סיכון ריבית, סיכון מטבע, סיכון אינפלציה, סיכון מחיר מניות וסיכון תגודתיות.

השפעת התפשטות נגיף הקורונה

בעוד שברבעון הראשון ירידות בשערי נכסים סחירים, שינויים בעקומי בריבית בארץ ובעולם ובמרווחי אגרות חוב יצרו השפעה לרעה על שווי הנכסים הסחירים של הבנק, ברבעון השני והשלישי חלה התאוששות בשווקים ובשווי נכסים אלו. במהלך הרבעון השני והשלישי, חלה עלייה של כ-18 מיליון ש"ח בשווי תיק המניות בהשוואה לירידה בסך של 49 מיליון ש"ח ברבעון הראשון. בשווי תיק אגרות החוב הזמינות למכירה חלה עלייה של 235 מיליון ש"ח ברבעון השני והשלישי בהשוואה לירידה של 115 מיליון ש"ח ברבעון הראשון. השפעת עלייה זו על ההון מתמתנת בשל זקיפה להון של השפעות מקדזות הנובעות מסגירת מרווחי האשראי לפיהם נקבעת ריבית ההיוון של ההתחייבויות בגין זכויות עובדים, כאשר השפעת ירידת ריבית ההיוון גרמה לעיקר הגידול בהתחייבות האקטוארית ולקטיון מקביל בהון בסך של 181 מיליון ש"ח, בהשוואה לגידול בסך של 132 מיליון ש"ח ברבעון הראשון.

סיכוי שוק בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים

במסגרת יישום הוראות באזל בחרה הקבוצה ליישם את הגישה הסטנדרטית בגין החשיפה לסיכוי שוק. להלן פרוט נכסי סיכון בגין רכיבי סיכון השוק:

סיכון שוק בשיטה הסטנדרטית (MR1)

א	ב	ג	
ליום 30 בספטמבר 2020	ליום 30 בספטמבר 2019	ליום 31 בדצמבר 2019	
סכומים במיליוני ש"ח			
			מוצרים ישירים (outright products)
404	551	672	1 סיכון שיעור ריבית (כללי וספציפי)
1	4	-	2 סיכון פוזיציה במניות (כללי וספציפי)
177	72	119	3 סיכון שער חליפין
-	-	-	4 סיכון סחורות
			אופציות
-	-	-	5 הגישה הפשוטה
-	-	-	6 גישת דלתה-פלוס
75	13	84	7 גישת התרחישים
-	-	-	8 איגוח
657	640	875	9 סך הכל

חלק 7 - סיכון נזילות

סיכון הנזילות הינו סיכון שהבנק יתקשה לעמוד בהתחייבויותיו בשל משיכות בלתי צפויות של פיקדונות הציבור, ביקוש בלתי צפוי לאשראי ואי ודאות לגבי זמינות המקורות, והתחייבויות בלתי צפויות אחרות, לרבות ירידה חדה בשווי הנכסים הנזילים שעומדים לרשות הבנק. התממשות הסיכון עלולה לגרום לבנק מחסור באמצעים נזילים, אשר בגינו יאלץ הבנק לממש נכסים במחירים הנמוכים ממחירי שוק ו/או לגייס מקורות במחיר הגבוה ממחיר שוק ובמקרי קיצון אף להוות סכנה ליציבותו של הבנק. במהלך הרבעון השלישי של 2020, היה יחס כיסוי הנזילות גבוה מעל המגבלות הרגולטוריות.

השפעת התפשטות נגיף הקורונה

התפשטות משבר הקורונה הביאה בתגובה, למהלכי הפחתות רבות לזמן קצר על ידי הבנקים המרכזיים ולנקיטה במגוון צעדי הרחבה מוניטריים ואספקת נזילות לשווקים.

החל משלב זה היה משבר הקורונה, שמר הבנק על יתרות נזילות גבוהות במט"ח ובשקלים, בהשוואה ליתרות במצב עסקים רגיל. כמו כן, נשמר יחס כיסוי נזילות גבוה מעבר למגבלות הרגולטוריות והפנימיות בכל המגזרים. הבנק ממשיך לשמור על יחס נזילות גבוה.

יחס כיסוי הנזילות של קבוצת הבנק לשלושת החודשים שנסתיימו ביום 30 בספטמבר 2020 עמד על 145%, בהשוואה ל-128% בשלושת החודשים שנסתיימו ביום 31 בדצמבר 2019. הגידול ביחס כיסוי הנזילות נבע בעיקר מגידול ביתרת פיקדונות קימעונואים. יחס כיסוי הנזילות המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים הינו 100%.

למידע נוסף בדבר יחס כיסוי הנזילות ראה באור 8 לדוחות הכספיים.

להלן פרוט רכיבי יחס כיסוי הנזילות הממוצע (LIQ1) :

א	ב	
שלושת החודשים שנסתיימו ביום 30 בספטמבר 2020 *		
סך ערך לא משוקלל (ממוצע) במיליוני ש"ח	סך ערך משוקלל (ממוצע) במיליוני ש"ח	
		סך הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה
	49,587	1 סך הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה (HQLA)
		תזרימי מזומנים יוצאים
5,662	79,987	2 פיקדונות קמעונואיים מיחידים ומעסקים קטנים
1,420	28,391	3 מזה: פיקדונות יציבים
3,755	35,381	4 פיקדונות פחות יציבים
487	16,215	4א פיקדונות לתקופה העולה על 30 ימים (סעיף 84 להוראת ניהול בנקאי תקין 221)
35,664	47,532	5 מימון סיטונאי בלתי מובטח
35,659	47,527	6 מזה: פיקדונות שאינם לצרכים תפעוליים (כל הצדדים הנגדיים)
5	5	8 חובות לא מובטחים
3,488	25,033	10 דרישות נזילות נוספות
477	477	11 מזה: תזרימים יוצאים בגין חשיפה לנגזרים ודרישות ביטחון אחרות
3,011	24,566	13 קווי אשראי ונזילות
69	69	14 מחויבויות מימון חוזיות אחרות
258	7,156	15 מחויבויות מימון מותנות אחרות
45,141		16 סך הכל תזרימי מזומנים יוצאים
		תזרימי מזומנים נכנסים
-	29	17 הלוואות מובטחות (למשל עסקאות מכר חוזר)
9,761	12,503	18 תזרימים נכנסים מחשיפות הנפרעות כסדרן
1,135	5,189	19 תזרימי מזומנים נכנסים אחרים
10,896	17,721	20 סך הכל תזרימי מזומנים נכנסים
		21 סך הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה (HQLA)
49,587	34,245	22 סך הכל תזרימי מזומנים יוצאים נטו
145%		23 יחס כיסוי נזילות

* במונחים של ממוצעים פשוטים של 75 תצפיות יומיות במשך הרבעון המדווח.

ב	א	
לשלושת החודשים שנתיים		
ביום 30 בספטמבר 2019 *		
סך ערך משוקלל (ממוצע)	סך ערך לא משוקלל (ממוצע)	
במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	
37,401		סך הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה
		1 סך הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה (HQLA)
		תזרימי מזומנים יוצאים
4,577	66,657	2 פיקדונות קמעונאיים מיחידים ומעסקים קטנים
1,199	23,976	3 מזה: פיקדונות יציבים
2,925	27,593	4 פיקדונות פחות יציבים
453	15,088	4א פיקדונות לתקופה העולה על 30 ימים (סעיף 84 להוראת ניהול בנקאי תקין 221)
33,515	44,449	5 מימון סיטונאי בלתי מובטח
33,405	44,339	6 מזה: פיקדונות שאינם לצרכים תפעוליים (כל הצדדים הנגדיים)
110	110	8 חובות לא מובטחים
2,917	21,706	10 דרישות נזילות נוספות
281	281	11 מזה: תזרימים יוצאים בגין חשיפה לנגזרים ודרישות ביטחון אחרות
2,636	21,425	13 קווי אשראי ונזילות
292	292	14 מחויבויות מימון חוזיות אחרות
278	8,069	15 מחויבויות מימון מותנות אחרות
41,579		16 סך הכל תזרימי מזומנים יוצאים
		תזרימי מזומנים נכנסים
-	331	17 הלוואות מובטחות (למשל עסקאות מכר חוזר)
10,163	13,086	18 תזרימים נכנסים מחשיפות הנפרעות כסדרן
1,156	5,405	19 תזרימי מזומנים נכנסים אחרים
11,319	18,822	20 סך הכל תזרימי מזומנים נכנסים
37,401		21 סך הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה (HQLA)
30,260		22 סך הכל תזרימי מזומנים יוצאים נטו
124%		23 יחס כיסוי נזילות

* במונחים של ממוצעים פשוטים של 78 תצפיות ימיות במשך הרבעון המדווח.

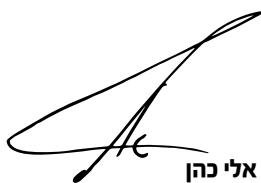
ב	א	
לשלושת החודשים שנתיים		
ביום 31 בדצמבר 2019*		
סך ערך משוקלל (ממוצע)	סך ערך לא משוקלל (ממוצע)	
במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	
37,608		סך הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה
		1 סך הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה (HQLA)
		תזרימי מזומנים יוצאים
4,584	66,633	2 פיקדונות קמעונאיים מיחידים ומעסקים קטנים
1,204	24,073	3 מזה: פיקדונות יציבים
2,933	27,649	4 פיקדונות פחות יציבים
447	14,911	4א פיקדונות לתקופה העולה על 30 ימים (סעיף 84 להוראת ניהול בנקאי תקין 221)
32,918	44,272	5 מימון סיטונאי בלתי מובטח
32,899	44,253	6 מזה: פיקדונות שאינם לצרכים תפעוליים (כל הצדדים הנגדיים)
19	19	8 חובות לא מובטחים
2,907	22,681	10 דרישות נזילות נוספות
263	263	11 מזה: תזרימים יוצאים בגין חשיפה לנגזרים ודרישות ביטחון אחרות
2,644	22,418	13 קווי אשראי ונזילות
33	33	14 מחויבויות מימון חוזיות אחרות
273	7,657	15 מחויבויות מימון מותנות אחרות
40,715		16 סך הכל תזרימי מזומנים יוצאים
		תזרימי מזומנים נכנסים
-	37	17 הלוואות מובטחות (למשל עסקאות מכר חוזר)
10,044	13,003	18 תזרימים נכנסים מחשיפות הנפרעות כסדרן
1,178	5,494	19 תזרימי מזומנים נכנסים אחרים
11,222	18,534	20 סך הכל תזרימי מזומנים נכנסים
37,608		21 סך הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה (HQLA)
29,493		22 סך הכל תזרימי מזומנים יוצאים נטו
128%		23 יחס כיסוי נזילות

* במזנחים של ממוצעים פשוטים של 75 תצפיות יומיות במשך הרבעון המדווח.

הרכב הנכסים הנזילים באיכות גבוהה (במיליוני ש"ח)

ממוצע לרבעון שהסתיים ביום		ממוצע	יתרה	
31 בדצמבר 2019*	יתרה ליום 31 בדצמבר 2019	לרבעון הדוח*	לתאריך הדוח	
37,409	39,694	49,475	53,069	נכסי רמה 1
94	95	68	26	נכסי רמה 2א
105	102	44	33	נכסי רמה 2ב
37,608	39,891	49,587	53,128	סך הכל HQLA

* במזנחים של ממוצעים פשוטים של תצפיות יומיות במשך הרבעון המדווח.

אלי כהן
סמנכ"ל, מנהל סיכונים ראשי

סמיר ברבר-צדיק
מנהל כללי

י"ר הדירקטוריון

תאריך אישור דוח הסיכונים המפורט באינטרנט: 25 בנובמבר, 2020